

VYRIAUSYBĖS ATSTOVŲ ĮSTAIGA

**EFEKTYVI SAVIVALDYBIŲ ADMINISTRACINĖ PRIEŽIŪRA
STEBĖTI ○ PATARTI ○ STIPrintI**

VYRIAUSYBĖS ATSTOVŲ APSKRITYSE 2022 M. VEIKLOS ATASKAITA

*2023 m. kovo 10 d. Nr. R-104
Klaipėda*

VADOVO ŽODIS

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo nuostatomis, Vyriausybės atstovas yra Vyriausybės skiriamas pareigūnas, atliekantis savivaldybių veiklos administracinę priežiūrą, tai yra prižiūrintis, ar savivaldybės laikosi Konstitucijos ir įstatymų, ar vykdo Vyriausybės nutarimus. Vyriausybė Ministro Pirmininko teikimu skiria 5 Vyriausybės atstovus.

2022 metais ypatingas dėmesys buvo skiriamas Vyriausybės atstovų įstaigos veiklos efektyvumo didinimui. Įstaigoje toliau buvo diegiamas procesinis valdymas (Įstaiga dalyvauja „Procesų valdymo, veiklos rodiklių stebėsenos sistemos ir „Lieknos Vyriausybės“ (angl. LEAN Government) metodų įdiegimas valstybės institucijose“ projekte), stiprinama vidaus kontrolė, efektyvinama savivaldybių administracinės priežiūros veikla, keliama darbuotojų kvalifikacija. 2022 m. visi Vyriausybės atstovų įstaigos darbuotojai dalyvavo mokymuose „Procesų valdymo veiklos rodiklių stebėsenos sistemos ir LEAN metodų įdiegimas valstybinėse institucijose“. Ataskaitiniais metais Įstaigoje įdiegtas KAIZEN metodas, suorganizuotos penkios KAIZEN sesijos. Įstaigoje taip pat pradėti taikyti nauji VSM ir PDCA metodai.

Atsižvelgiant į ankstesniais metais atlikto vidaus kontrolės vertinimo metu nustatytas rizikas ir pateiktas rekomendacijas, išgryninta Įstaigos struktūra: atskirtos pagrindinės (savivaldybių administracinės priežiūros) ir vidaus administravimo funkcijos; Vyriausybės atstovų įstaiga pagal Vyriausybės atstovų veiklos teritoriją suskirstyta į Vyriausybės atstovų biurus, o Įstaigos vidaus administravimo funkcijoms vykdyti sukurtas Administravimo skyrius.

2022 m. taip pat buvo atliktas Įstaigos vidaus kontrolės vertinimas. Vidaus kontrolė įvertinta labai gerai.

Vyriausybės atstovai toliau tęsė bendradarbiavimą su ministerijomis ir kitomis valstybės institucijomis bei įstaigomis dėl įstatymų ar Vyriausybės nutarimų, taip pat dėl juos įgyvendinančių savivaldybių administravimo subjektų priimamų teisės aktų kokybiško vertinimo, teikė pasiūlymus dėl teisinio reglamentavimo tobulinimo bei prioritetą teikė išankstinės savivaldybių rengiamų teisės aktų projektų priežiūros vykdymui ir Įstaigos mastu atliekamiems patikrinimams.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo 14 straipsniu, Vyriausybės atstovai kiekvienais metais parengia savo veiklos ataskaitas ir pateikia jas Vyriausybės atstovų įstaigos vadovui. Vyriausybės atstovų įstaigos vadovas organizuoja jų apibendrinimą ir Vyriausybės atstovų veiklos ataskaitos pateikimą Vyriausybei. Atsižvelgiant į paminėtas įstatymo nuostatas bei Vyriausybės atstovų apskrityse pateiktas 2022 m. veiklos ataskaitas, teikiama ši apibendrinta Vyriausybės atstovų apskrityse 2022 m. veiklos ataskaita.

Vyriausybės atstovų įstaigos vadovė

Daiva Kerekeš

VYRIAUSYBĖS ATSTOVŲ ĮSTAIGOS 2022 METŲ VEIKLOS PLANO ĮGYVENDINIMAS

VEIKLOS PRIEMONĖS	VEIKLOS KRITERIJAI, REIKŠMĖS	2022 m.
Atlikti išankstinę savivaldybių tarybų parengtų teisės aktų projektų ir savivaldybių institucijų priimtų teisės aktų teisėtumo, įstatymų bei Vyriausybės nutarimų įgyvendinimo priežiūrą	Pastabų dėl kolegialių savivaldybių tarybų parengtų sprendimų projektų atitikties teisės aktams, į kurias atsižvelgta dalis – 96 proc.	93,8 proc.
Atlikti savivaldybių administravimo subjektų priimtų teisės aktų teisėtumo priežiūrą ir įstatymų bei Vyriausybės nutarimų įgyvendinimo priežiūrą	Patikrinimų, atliktų ne vėliau kaip per 3 mėn. nuo įstatymo, Vyriausybės nutarimo įsigaliojimo, dalis – 80 proc.	100 proc.
	Įstaigos iniciatyva atliktų patikrinimų ir apibendrintų išvadų apie patikrinimo rezultatus pateikimo skaičius (skaičius per metus) – 2 patikrinimai.	6 vnt.
	Teikimų ir reikalavimų, parengtų per 25 d.d. nuo aplinkybių, sąlygojančių teikimų/reikalavimų surašymą, paaiškinimo, dalis – 90 proc.	94,3 proc.
	Įvykdytų Vyriausybės atstovų teikimų ir reikalavimų savivaldybių administravimo subjektams dalis – 93 proc.	94,9 proc.
	Teismuose laimėtų bylų dalis – 70 proc.	91,6 proc.
	Pateiktų siūlymų dėl teisinio reglamentavimo, susijusio su savivaldybių veikla, tobulinimo skaičius – ne mažiau 20 siūlymų.	22 vnt.
Didinti Vyriausybės atstovų įstaigos veiklos efektyvumą	Įdiegtas LEAN kokybės vadybos sistemos KAIZEN metodas	✓
	Įdiegtas LEAN kokybės vadybos sistemos ASAICHI metodas	✓
	Nuosekliai įgyvendintas žmogiškųjų išteklių kvalifikacijos tobulinimas ir kompetencijų ugdymas.	✓
	Inventorizuoti VAI duomenų rinkiniai ir atvertimų duomenų rinkinių sąrašai patalpinti Atvirų duomenų portale	✓
	Atliktas rizikų ir vidaus kontrolės vertinimas, atsižvelgiant į Įstaigos struktūrinius ir darbo organizavimo pakeitimus	✓

1. IŠANKSTINĖ SAVIVALDYBIŲ TARYBŲ PARENGTŲ SPRENDIMŲ PROJEKTŲ TEISĖTUMO PRIEŽIŪRA

Siekdami įgyvendinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos 2022-2024 m. strateginio veiklos plano programos „Efektyvus sprendimų priėmimas, funkcijų ir pokyčių valdymas“ tikslams pasiekti numatytą 6 uždavinį „Vykdėti efektyvią savivaldybių veiklos administracinę priežiūrą“, Vyriausybės atstovai ataskaitiniais metais išankstinei savivaldybių kolegialių administravimo subjektų parengtų sprendimų projektų teisėtumo priežiūrai skyrė ypatingą dėmesį.

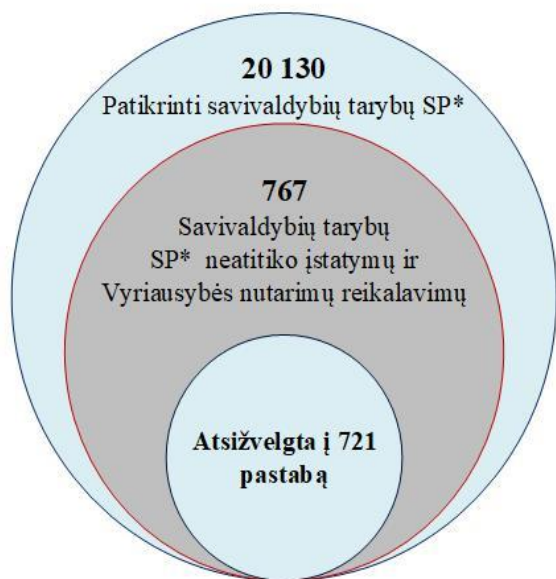
Atsižvelgiant į tai, jog Vyriausybės atstovų veiklos prioritetinėms sritims priskiriamas prevencijos vykdymas, buvo nuspręsta išankstinės savivaldybių administracinės priežiūros vykdymo procesų tobulinimui taikyti VSM metodą. VSM komandoje buvo detalizuoti procesų žingsniai, įvertinta jų kuriama vertė įstaigai ir visuomenės interesui bei suformuluoti pasiūlymai įstaigoje patvirtintų vidaus administravimo dokumentų tobulinimui.

Įgyvendinant Vyriausybės kanceliarijos 2022-2024 m. strateginiame veiklos plane numatytą 6 uždavinio priemonę - „Atlikti išankstinę savivaldybių tarybų parengtų teisės aktų projektų teisėtumo, įstatymų bei Vyriausybės nutarimų įgyvendinimo priežiūrą“, – Vyriausybės atstovų įstaigos 2022 metų veiklos plane priemonės įgyvendinimui buvo numatytas šis veiklos vertinimo kriterijus bei jo siekiama reikšmė:

- Siekti, kad būtų atsižvelgta į 96 proc. Vyriausybės atstovų pastabų dėl savivaldybių tarybų parengtų sprendimų projektų atitikties teisės aktams nuo visų pateiktų pastabų (LRVK 2022-2024 m. SVP R-01-001-11-06-01-01).

Vyriausybės atstovų įstaigos 2022 metų veiklos plane numatytas vertinimo kriterijus buvo pasiektas 93,8 procentais.

• Savivaldybių tarybų parengtų sprendimų projektų atitikties teisės aktams vertinimas

*SP - sprendimų projektai

- Vyriausybės atstovų pastabų dėl savivaldybių tarybų parengtų sprendimų projektų atitikties teisės aktams, į kurias atsižvelgta, dalis – **93,8 proc.**

Vykdant išankstinę savivaldybių administracinę priežiūrą, per 2022 metus buvo patikrinta **20 130** savivaldybių tarybų sprendimų projektų ir pateiktos **767** pastabos dėl savivaldybių tarybų parengtų sprendimų projektų neatitikimo įstatymų ir Vyriausybės nutarimų reikalavimams. Savivaldybių tarybos

neatsižvelgė į 46 pastabas, tokiu būdu šioms savivaldybėms buvo pateikti Vyriausybės atstovų teikimai dėl priimtų tarybos sprendimų pakeitimo (panaikinimo).

Lyginant su ankstesniais metais, sprendimų projektų buvo patikrinta beveik 900 daugiau (2021 m. patikrinta 19 256 sprendimų projektai), tačiau neatitikimų įstatymams ir kitiems teisės aktams nustatyta ženkliai mažiau (2021 m. pastabos pateiktos dėl 1 181 sprendimo projekto). Tai leidžia daryti išvadą, jog savivaldybės skyrė didesnę dėmesį rengiamų teisės aktų projektų kokybei bei atitikčiai aukštesnės galios teisės aktų reikalavimams. Pažymėtina ir tai, jog Vyriausybės atstovų nuosekliai vykdoma išankstinė priežiūra prisideda prie sprendimų projektų kokybės gerinimo, tačiau 2022 metais, lyginant su 2021 metais, savivaldybės buvo mažiau linkusios atsižvelgti į Vyriausybės atstovų teikiamas pastabas (2021 m. neatsižvelgta į 38 pastabas). Tokiu būdu, pastabų, į kurias savivaldybės atsižvelgė, dalis procentine išraiška sumažėjo nuo 97 proc. (2021 m.) iki 93,8 proc. (2022 m.) ir nepasiekė planuotos 96 proc. reikšmės.

Savivaldybėms dažniausiai teiktos Vyriausybės atstovų pastabos dėl šių teisės aktų nuostatų pažeidimo:

Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo:

- į tarybos posėdžio darbotvarkę papildomu klausimu buvo ketinama įtraukti norminį teisės aktą, nepaisant Vietos savivaldos įstatyme įtvirtinto draudimo papildyti posėdžio darbotvarkę tokio pobūdžio sprendimų projektais;

- buvo ketinama pavesti laikinai eiti savivaldybės administracijos direktoriaus pareigas savivaldybės valstybės tarnautojui, neturint savivaldybės mero siūlymo;

- sudarant savivaldybės tarybos komitetus, nebuvo laikomasi proporcinio daugumos ir mažumos atstovavimo principo;

- buvo ketinama suteikti garantiją už savivaldybės viešosios įstaigos prisiimamus finansinius įsipareigojimus, nors pagal įstatymo nuostatas garantijos gali būti teikiamos tik dėl savivaldybės valdomų įmonių prisiimamų įsipareigojimų;

- buvo planuojama nustatyti savivaldybės kultūros centrų teikiamų mokamų paslaugų įkainių intervalus, ne o konkrečias teikiamų atlygintinų paslaugų kainas;

- teikiamame Strateginio planavimo organizavimo savivaldybėje tvarkos apraše nebuvo numatytos gyventojų įtraukimo į sprendimų projektų rengimą bei strateginio planavimo dokumentų viešinimo tvarkos;

- savivaldybės vardu buvo ketinama prisiimti finansinės nuomos (lizingo) įsipareigojimus, neturint savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos išvados;

- nebuvo atlikta konkurencinga procedūra, siekiant pavesti savivaldybės valdomai įmonei vykdyti naują ūkinę veiklą.

Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo:

- savivaldybei nuosavybės teise priklausančią nekilnojamąjį turtą buvo ketinama perduoti panaudos pagrindais viešosioms įstaigoms ir asociacijoms, neatlikus poveikio konkurencijai ir atitikties valstybės pagalbos reikalavimams vertinimo, neįvertinus ir nenurodžius, ar panaudos gavėjo veikla bei tikslai atitinka įstatyme nustatytus tikslus, neįvertinus, ar panaudos gavėja viešoji įstaiga pagal Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymą laikytina viešojo sektoriaus subjektu;

- teikiama tvirtinti savivaldybės turto panaudos sutarties forma neatitiko įstatymu numatytų reikalavimų: nenustatyta panaudos gavėjo pareiga savo lėšomis atlikti nekilnojamojo statinio kapitalinį remontą, neįtvirtinta panaudos davėjo prievolė nutraukti panaudos sutartį, jeigu panaudos gavėjas nevykdo veiklos arba šį turtą naudoja ne pagal paskirtį;

- savivaldybės turtas pagal panaudos sutartį perduodamas nesilaikant įstatymo nuostatų;

- netinkamai reglamentuojami turto nuomos be konkurso perdavimo klausimai (netinkamas sprendimą priimančias subjektas);

- netinkamai pagrįsti savivaldybės turto investavimo kriterijai;

- neatliktas turto ekonominis ir socialinis pagrindimas, nepagrįstas investavimo tikslo realumas;

Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo bei poįstatyminių aktų:

- teikiamuose tvirtinti švietimo įstaigų nuostatuose buvo netinkamai nurodytas šių įstaigų vadovus skiriantis subjektas, neteisingai suformuluotos nuostatos dėl mokyklos savivaldos institucijų sudarymo, narių keitimo, bendruomenės atstovų dalyvavimo;
- nustatant mokinių skaičių klasėse, nesilaikyta aukštesnės galios teisės aktuose nustatytų klasių formavimui keliamų reikalavimų - savivaldybės tarybos sprendimu kai kuriuose klasėse buvo nustatyti arba per maži, arba per dideli mokinių skaičiai;
- specialiųjų poreikių turinčių asmenų pavėžėjimo tvarka neatitiko įstatyme įtvirtintų reikalavimų, reglamentuojančių pavėžėjimo atvejus.

Lietuvos Respublikos nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymo:

- teikiamuose tvirtinti savivaldybių NVO tarybų nuostatuose nurodytos nevyriausybinių organizacijų tarybos pirmininko ir pavaduotojo rinkimo, NVO narių delegavimo į tarybą tvarkos neatitiko įstatyme nustatytą tvarką.

Lietuvos Respublikos savivaldybių infrastruktūros plėtros įstatymo:

- prieš tvirtinant savivaldybių infrastruktūros plėtros organizatoriaus priemonių planą, nebuvo gauta savivaldybės infrastruktūros plėtros rėmimo programos komisijos išvada dėl jo atitikties galiojantiems teritorijų planavimo sprendiniams, patvirtintiems strateginiams savivaldybės plėtros planams;
- teikiamame tvirtinti savivaldybės infrastruktūros plėtros įmokos mokėjimo ir atleidimo nuo jos mokėjimo tvarkos apraše nebuvo įtvirtinti kriterijai, pagal kuriuos nustatoma savivaldybės infrastruktūros plėtros įmokos mokėjimo dalimis tvarka ir sąlygos.

Lietuvos Respublikos paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymo:

- parengti Savivaldybių būsto ir socialinio būsto nuomos tvarkų aprašai neatitiko įstatymo nuostatų, reglamentuojančių asmenų ir šeimų išbraukimo iš Asmenų ir šeimų, turinčių teisę į socialinio būsto nuomą, sąrašų atvejus, socialinio būsto sąrašų sudarymui, socialinio būsto nuomai, išnuomoto socialinio būsto būklės kontrolei keliamų reikalavimų.

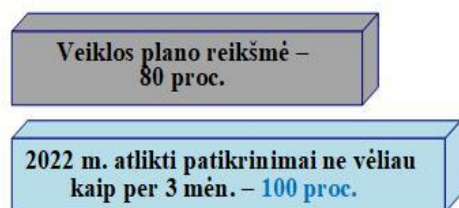
2. ĮSTATYMŲ BEI VYRIAUSYBĖS NUTARIMŲ ĮGYVENDINIMO (VYKDYMO) SAVIVALDYBĖSE PRIEŽIŪRA

Įgyvendinant Vyriausybės kanceliarijos 2022-2024 m. strateginiame veiklos plane numatytą 6 uždavinio priemonę „Atlikti išankstinę savivaldybių tarybų parengtų teisės aktų projektų teisėtumo, įstatymų bei Vyriausybės nutarimų įgyvendinimo priežiūrą“, Vyriausybės atstovų įstaigos 2022 metų veiklos plane minėtos priemonės įgyvendinimui numatytas šis veiklos vertinimo kriterijus bei jo siekiama reikšmė: „Patikrinimų, atliktų Vyriausybės atstovų ne vėliau kaip per 3 mėnesius nuo įstatymo, Vyriausybės nutarimo įsigaliojimo, dalis (procentai) (LRVK 2022-2024 m. SVP R-01-001-11-06-01-02) – 80 procentų.“

Siekiant užtikrinti vienodos praktikos taikymą visose savivaldybėse, Vyriausybės atstovų įstaigoje dėl kiekvieno centrinės valdžios institucijų priimto teisės akto organizuojamas patikrinimas visos šalies mastu, vertinant, kaip savivaldybėse yra įgyvendinamas pasikeitęs teisinis reglamentavimas.

Vyriausybės kanceliarijos 2022-2024 m. strateginiame veiklos plane numatyta vertinimo kriterijaus 80 proc. reikšmė buvo **pasiekta ir viršyta**.

- 20 patikrinimų, atliktų Vyriausybės atstovų ne vėliau kaip per 3 mėn. nuo įstatymo, Vyriausybės nutarimo įsigaliojimo, nauda ir reikšmė:

- ⇒ Vyriausybės atstovų įstaigos darbo procesų suvienodinimas ir vienodos praktikos taikymas;
- ⇒ efektyvi teisinio reguliavimo pasikeitimų priežiūra atskirų ministerijų valdymo srityse;
- ⇒ darbuotojų (patarėjų) kvalifikacijos tobulinimas atskirose teisės srityse.

Per 2022 metus Vyriausybės atstovai atliko 20 patikrinimų dėl įstatymų ar Vyriausybės nutarimų pakeitimų atitinkamų ministerijų veiklos srityse.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos veiklos srityse buvo atlikti 8 patikrinimai: dėl pasikeitusių Lietuvos Respublikos paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymo, Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo, Lietuvos Respublikos nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymo, Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymo, Lietuvos Respublikos piniginės socialinės paramos nepasiturintiems įstatymo ir kitų teisės aktų pakeitimų įgyvendinimo savivaldybėse.

Aplinkos ministerijos veiklos srityse buvo atlikti 4 patikrinimai: dėl Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo, Lietuvos Respublikos želdynų įstatymo, Lietuvos Respublikos savivaldybių infrastruktūros plėtros įstatymo bei poįstatyminių teisės aktų pakeitimų vykdymo savivaldybėse.

Finansų ministerijos veiklos srityje buvo atlikti 3 patikrinimai: dėl Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo pakeitimų, Lietuvos Respublikos strateginio valdymo įstatymo pakeitimo ir Lietuvos Respublikos azartinių lošimų įstatymo įgyvendinimo savivaldybėse.

Ataskaitiniais metais atlikta po 1 patikrinimą šių ministerijų veiklos srityse: *Vidaus reikalų ministerijos* - dėl Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo įgyvendinimo, *Teisingumo ministerijos* - dėl Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo įgyvendinimo, *Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos* - dėl Lietuvos Respublikos Švietimo mokslo ir sporto ministro 2022 m. sausio 10 d. įsakymo Nr. V-46 „Dėl Neformaliojo vaikų švietimo programų finansavimo ir administravimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ vykdymo, *Ekonomikos ir inovacijų ministerijos* – dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. rugpjūčio 3 d. nutarimo Nr. 794 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. spalio 14 d. nutarimo Nr. 1092 „Dėl valstybės įmonių ir savivaldybės įmonių valdybų narių atlygio skyrimo tvarkos aprašo patvirtinimo ir valdybos narių civilinės atsakomybės draudimo“ pakeitimo“ vykdymo, *Susisiekimo ministerijos* – dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. vasario 9 d. nutarimo Nr. 112 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. balandžio 21 d. nutarimo Nr. 447 „Dėl Lietuvos Respublikos kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo įgyvendinimo“ pakeitimo“ vykdymo savivaldybėse.

3. VYRIAUSYBĖS ATSTOVŲ INICIATYVA ATLIKTI PATIKRINIMAI

Įgyvendinant Vyriausybės kanceliarijos 2022-2024 m. strateginiame veiklos plane numatytą 6 uždavinio priemonę „Atlikti išankstinę savivaldybių tarybų parengtų teisės aktų projektų teisėtumo, įstatymų bei Vyriausybės nutarimų įgyvendinimo priežiūrą“, Vyriausybės atstovų įstaigos 2022 metų veiklos plane minėtos priemonės įgyvendinimui taip pat buvo numatytas šis veiklos vertinimo kriterijus bei jo siekiama reikšmė:

- Įstaigos iniciatyva atliktų patikrinimų ir apibendrintų išvadų apie patikrinimo rezultatus pateikimo skaičius (skaičius per metus) – 2 patikrinimai.

Vyriausybės kanceliarijos 2022-2024 m. strateginiame veiklos plane numatyta vertinimo kriterijaus reikšmė buvo **pasiekta ir viršyta** – Vyriausybės atstovų iniciatyva atlikti **6 patikrinimai**.

3.1. Dėl valstybinės žemės nuomos mokesčio mokėjimo vykdymo savivaldybėse

Atsižvelgdami į Lietuvos Respublikos Seimo Audito komiteto 2022-05-25 protokolo išrašą Nr.141-P-13 keliamą problemą, susijusią su valstybinės žemės nuomos mokesčio (toliau šiame skyriuje – VŽNM) mokėjimu bei jo surinkimu, Vyriausybės atstovai Lietuvos Respublikos savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo suteiktos kompetencijos apimtyje vykdydami savivaldybių veiklos administracinę priežiūrą, 2022 m. atliko patikrinimą kaip savivaldybių tarybos kontroliuoja Nacionalinės žemės tarnybos (toliau šiame skyriuje – NŽT) sudarytose valstybinės žemės nuomos sutartyse numatytų sąlygų dėl nuomos mokesčio mokėjimo vykdymą, taip pat ir valstybinės žemės nuomos mokesčio mokėjimą už valstybinės žemės sklypų naudojimą nesant sudarytų nuomos sutarčių.

Patikrinimo metu buvo analizuojami valstybinės žemės nuoma, valstybinės žemės nuomos mokesčio mokėjimą reglamentuojantys Lietuvos Respublikos teisės aktai, savivaldybių pateikta informacija, savivaldybių patvirtinti valstybinės žemės nuomos mokesčio administravimo tvarkų aprašai ir identifiкуotos rizikos, galimai turinčios įtakos valstybinės žemės nuomos mokesčio mokėjimo (surinkimo) ar skolos išieškojimo problematikai:

1) iš teisinio reglamentavimo kylančios rizikos, t. y., teisinio reguliavimo trūkumai, kurie lemia, jog savivaldybės:

- skirtingai reglamentuoja su VŽNM susijusius teisinius santykius, taiko skirtingus reikalavimus, sąlygas VŽNM mokėtojams, VŽNM skolos išieškojimo priemones, terminus ir kt.

- skirtingais terminais priima sprendimus, nustatančius VŽNM tarifus, lengvatas, tarifus diferencijuoja pagal savo nusistatytus kriterijus, nors teisės aktai tokios galimybės nenumato ir pan.

2) galimos rizikos, kurias nurodė pačios savivaldybės:

- priklausančios nuo VŽNM mokėtojų: (netikslūs adresai, sunki materialinė padėtis, bankrotas, neatsakingumas, piktybiškumas, piktnaudžiavimas, sumokėjimas į VMĮ sąskaitą, manymas, jog nesant sudarytų nuomos sutarčių, nereikia mokėti ir VŽNM);

- nepriklausančios nuo VŽNM mokėtojų: (pašto paslaugų teikimo problemos, darbuotojų trūkumas, teismai nepriima ieškinių dėl asmenų, kurie neturi sudarę valstybinės žemės nuomos sutarčių, skolos priteisimo);

- bendradarbiavimo su NŽT problemos: (nenutraukiamos nuomos sutartys (fiziniam asmeniui mirus), pateikiami netikslūs duomenys, nesavalaikiai pateikiami duomenys arba apskritai nepateikiami);

- kitos: (neįregistruotos garažų bendrijos; problemos išsiekiant įsiskolinimus iš užsienio piliečių, nes nėra aiškus ir visada žinomas užsienio piliečio adresas, integruotos VŽNM savitarnos sistemos nebuvimas, NŽT sudaromos ilgalaikės žemės sklypų nuomos sutartys su išvykusiais iš Lietuvos asmenimis ir kt.).

Atsižvelgdama į patikrinimo metu identifiкуotas galimas rizikas, siekdama teisinio reglamentavimo išbaigtumo, aiškumo, vienodos praktikos savivaldybėse formavimo užtikrinimo, Vyriausybės atstovų įstaiga Lietuvos Respublikos Seimo Audito komitetui pateikė 4 pasiūlymus dėl teisinio reglamentavimo VŽNM srityje tobulinimo, siūlymus stiprinti savivaldybių bendradarbiavimo su Nacionaline žemės tarnyba sritį bei svarstyti bendros valstybinės žemės nuomos mokesčio apskaitos ir savitarnos sistemų savivaldybėse sukūrimo galimybę. Taip pat, buvo siūloma atkreipti dėmesį bei įvertinti ir savivaldybių nurodytas (siūlomas) priemones, sąlygas ar kitus veiksnus, kurie, savivaldybių nuomone, galėtų padėti užtikrinti savalaikį valstybinės žemės nuomos mokesčio sumokėjimą arba padėtų efektyviau ir greičiau jį išieškoti.

3.2. Dėl savivaldybių patikėjimo teise valdomo nekilnojamo turto

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. kovo 22 d. nutarimo Nr. 207 „Dėl valstybei nuosavybės teise priklausančio turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo ataskaitos rengimo“ 4

punkte nustatyta, kad „Centralizuotai valdomo valstybės turto valdytojas iki kiekvienų metų vasario 1 dienos Vyriausybės atstovų įstaigai teikia bendrą VTIPS ataskaitą apie visų savivaldybių patikėjimo teise valdomą valstybės nekilnojamąjį turtą. Vyriausybės atstovų įstaiga iki kiekvienų metų kovo 1 dienos centralizuotai valdomo valstybės turto valdytojui dėl visų savivaldybių teikia bendrą išvadą, kurioje pagal Lietuvos Respublikos savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo suteiktus įgaliojimus įvertina, ar savivaldybės vykdė Lietuvos Respublikos Vyriausybės sprendimus dėl valstybės nekilnojamojo turto perdavimo patikėjimo teise valdyti, naudoti ir disponuoti juo ir perduotą valstybės nekilnojamąjį turtą naudoja Vyriausybės sprendimuose nurodytoms valstybinėms (valstybės perduotoms savivaldybėms) funkcijoms įgyvendinti.“

Vyriausybės atstovų įstaiga, atlikusi VĮ Turto banko pateiktos VTIPS ataskaitos bei iš savivaldybių gautos informacijos analizę ir vertinimą, nustatė 92 atvejus, kai savivaldybėse nevykdomi Lietuvos Respublikos Vyriausybės sprendimai dėl valstybės nekilnojamojo turto perdavimo patikėjimo teise valdyti, naudoti ir disponuoti juo ir savivaldybėms perduotas valstybės nekilnojamas turtas naudojamas ne Vyriausybės sprendimuose nurodytoms valstybinėms (valstybės perduotoms savivaldybėms) funkcijoms įgyvendinti.

Vyriausybės atstovų įstaigoje atliekant VTIPS ataskaitos vertinimą bei iš savivaldybių gautų dokumentų ir paaiškinimų analizę, taip pat buvo nustatyta, kad Vyriausybės atstovų įstaigai pateikti VTIPS ataskaitos duomenys yra netikslūs. Į šią ataskaitą įtraukta daug objektų, kurie jau perduoti VĮ Turto bankui arba priklauso savivaldybėms nuosavybės teise, yra išregistruoti iš Nekilnojamojo turto registro, nugriauti, sunykę ir pan. Vyriausybės atstovų įstaiga, atlikdama dokumentų vertinimą, nustatė 161 tokį atvejį. Visa informacija apie nustatytus tokius atvejus buvo pateikta VĮ Turto bankui.

Vyriausybės atstovų įstaigai atliekant VTIPS ataskaitos vertinimą, analizuojant dokumentus ir paaiškinimus, gautus iš savivaldybių, buvo nustatytos probleminės sritys, susijusios su:

- 1) elektros linijomis ir kitais elektros objektais, esančiais VTIPS ataskaitoje;
- 2) savivaldybių patikėjimo teise valdomu valstybės turtu, kurio nėra VTIPS ataskaitoje;
- 3) VTIPS ataskaitoje nenurodytomis funkcijomis, kurioms vykdyti perduotas valstybės turtas, ar teisinio perdavimo pagrindo nebuvimu;
- 4) VTIPS ataskaitos duomenų netikslumu ir vienu metu savivaldybių atliekamo VTIPS duomenų tikslinimo ir Vyriausybės atstovų įstaigos vertinimo siekiant pateikti išvadą.

Detali šių sričių problematika aprašyta ir pateikta VĮ Turto bankui, kaip VTIPS tvarkytojui.

VĮ Turto bankas po Vyriausybės atstovų atlikto tyrimo pažymėjo, kad šiuo metu dedamos maksimalios pastangos siekiant sumažinti savivaldybių patikėjimo teise valdomo VNT portfelio duomenų VTIPS neatitikimus: raštu kreiptasi į savivaldybes su prašymu informuoti VTIPS administratorius apie visus valdomo VNT portfelio pakeitimus, įregistruotus NTR, tam, kad būtų laiku įvykdytas duomenų atnaujinimas VTIPS.

3.3. Dėl seniūnijų veiklos nuostatų teisėtumo

Vyriausybės atstovų įstaigoje buvo inicijuotas patikrinimas dėl savivaldybių seniūnijų veiklos nuostatų teisėtumo. Patikrinimo metu vertinta, ar seniūnijų veiklos nuostatai atitinka Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo bei kitų tuo metu galiojančių teisės aktų reikalavimus.

Atlikus patikrinimą buvo nustatyti šie nuostatų neatitikimai:

1) daugelyje savivaldybių seniūnijų (administracijos filialuose) seniūnams buvo priskirtos darbdavio ir (ar) seniūnijos vidaus administravimo funkcijos tam tikrais personalo valdymo klausimais, pavyzdžiui: skirti, atleisti seniūnijos darbuotojus, dirbančius pagal darbo sutartis, nustatyti jiems pareiginę algą, priemokas, premijas, skirti materialines pašalpas, tvirtinti seniūnijos darbuotojų, pareigybų aprašymus ir panašiai.

2) nuostatuose buvo nustatyta, jog seniūnija jai perduotą savivaldybės nekilnojamąjį ir kitą ilgalaikį ir trumpalaikį materialųjį turtą valdo patikėjimo teise, nors seniūnija yra savivaldybės administracijos struktūrinis padalinys (filialas) ir jam turtas patikėjimo teise negali būti perduodamas.

3) seniūnijų nuostatuose buvo nustatyta, kad seniūnas ne rečiau kaip kartą per metus teikia seniūnijos veiklos ataskaitą savivaldybės administracijos direktoriui, seniūnaičių sueigai. Tačiau pagal šiuo metu galiojantį teisinį reglamentavimą seniūno ataskaita teikiama svarstyti ir išplėstinei seniūnaičių sueigai, o seniūnaičių sueigos sprendimas ir seniūnijos metinio veiklos plano įgyvendinimo ataskaita teikiama savivaldybės administracijos direktoriui ir savivaldybės tarybai, jei seniūnas yra biudžetinės įstaigos vadovas.

4) pasitaikė atvejų, kai seniūnijų nuostatuose buvo nurodyta, kad seniūnija yra paramos gavėja, nors ji neturi juridinio asmens statuso. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 2 punkto nuostatomis, tikslinę (skirtą seniūnijos veiklai vykdyti) paramą turėtų gauti juridinio asmens statusą turinti biudžetinė įstaiga – savivaldybės administracija.

5) kai kurių seniūnijų nuostatuose nustatytos seniūnijų funkcijos buvo nebeaktualios (pvz., išduoti charakteristikas antrojo laipsnio valstybinei pensijai gauti) arba atliekamos kitu lygmeniu.

Apie patikrinimo metu nustatytus neatitikimus informuotos savivaldybės. Didžioji dalis savivaldybių, reaguodamos į pateiktą informaciją, savo iniciatyva pakeitė įstatymų nuostatų neatitinkančius seniūnijų nuostatus, kai kurių savivaldybių administracijų direktoriai seniūnijų nuostatų keitimo klausimo ėmėsi tik gavę Vyriausybės atstovų teikimus.

3.4. Dėl vietinės reikšmės kelių ir gatvių teisinės registracijos Lietuvos savivaldybėse

Vyriausybės atstovų įstaiga, reaguodama į gyventojų skundus/prašymus, kuriuose informuojama apie tai, kad savivaldybių institucijos atsisako spręsti problemas, susijusias su vietinės reikšmės kelių ir gatvių tvarkymu, nes šie yra neinventorizuoti ir neįregistruoti Nekilnojamojo turto registre, inicijavo patikrinimą vietinės reikšmės kelių teisinės registracijos klausimu.

Valstybės kontrolė 2020 m. gruodžio 1 d. valstybinio audito ataskaitoje Nr. VAE-13 „Kelių infrastruktūros valdymas“ taip pat buvo pažymėjusi, kad *savivaldybės neturėjo pakankamai duomenų, kad galėtų efektyviai planuoti darbus vietinės reikšmės keliuose 2016–2019 m.: kelių (gatvių) ilgių duomenys ne visada tikslūs ir patikimi, nes 52 savivaldybėse 83 proc. kelių neatlikti kadastriniai matavimai ir teisinė registracija.*

Lietuvos Respublikos kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo (toliau - KPPPFĮ) 9 straipsnio 6 dalies 2 punkte nustatyta, kad „<...> Nuo 2025 metų Programos finansavimo lėšos savivaldybėms paskirstomos pagal nuolatinių gyventojų skaičių (vadovaujamosi Lietuvos statistikos departamento duomenimis, skelbiamais einamųjų biudžetinių metų vasario 1 d.) – 50 procentų ir pagal Nekilnojamojo turto registre iki einamųjų biudžetinių metų sausio 1 d. įregistruotų motorizuoto eismo kelių ilgį – 50 procentų.“

Vyriausybės atstovų įstaiga, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos savivaldybių administracinės priežiūros įstatymu, atliko kompleksinį, lyginamąjį 2021 metų ir 2022 metų Lietuvos savivaldybių patikrinimą, siekiant išsiaiškinti, kaip savivaldybių institucijos įgyvendina įstatymus ir poįstatyminius teisės aktus, susijusius su vietinės reikšmės kelių registracija Nekilnojamojo turto registre, taip pat, ar bus spėta tinkamai pasiruošti nuo 2025 metų pradedamai taikyti naujai Programos finansavimo lėšų savivaldybėms paskirstymo tvarkai.

Lietuvos savivaldybių buvo paprašyta pateikti informaciją, kokia dalis joms nuosavybės teise priklausančių vietinės reikšmės kelių yra teisės aktų nustatyta tvarka įregistruoti Nekilnojamojo turto registre (pagal 2021 m. ir 2022 m. pabaigos duomenis), taip pat nurodyti priežastis, dėl kurių stringa kelių kadastriniai matavimai ir teisinė registracija.

Susipažinus su savivaldybių pateiktais duomenimis, nustatyta, kad 2022 metų pabaigoje 16-oje savivaldybių vis dar neįregistruota 50 proc. ir daugiau vietinės reikšmės kelių ir gatvių, o 14-oje savivaldybių – neįregistruota 30-49 proc. vietinės reikšmės kelių ir gatvių.

Lyginamoji 2021 metų ir 2022 metų pabaigos vietinės reikšmės kelių teisinės registracijos duomenų analizė atskleidė, kad daugumoje Lietuvos savivaldybių (34-ios savivaldybės) vietinės reikšmės kelių registracijos pokytis minimalus arba jo iš viso nėra.

Ryškiausias pokytis (įregistruota 40 ir daugiau proc.) registruojant vietinės reikšmės kelius matomas 3-ose savivaldybėse: Elektrėnų savivaldybėje (pokytis – 73,4 proc.), Varėnos r. savivaldybėje (pokytis – 50 proc.) ir Pasvalio r. savivaldybėje (pokytis – 41 proc.).

Vietinės reikšmės kelių registracijos pokytis nuo 20 iki 39 proc. nustatytas 10-yje savivaldybių: Akmenės, Molėtų, Raseinių, Mažeikių, Šilalės, Skuodo, Radviliškio rajonų ir Alytaus miesto.

Pagrindinėmis priežastimis, kodėl stringa vietinės reikšmės kelių registracija, savivaldybės įvardijo šias:

- 1) finansavimo trūkumas;
- 2) žmoniškųjų išteklių trūkumas;
- 3) kelias yra privačiame žemės sklype;
- 4) problemos atliekant teisinę registraciją VĮ Registrų centre;
- 5) ilgas parengtų kadastrinių matavimo bylų derinimo terminas;
- 6) savivaldybė neturi kelių nuosavybės teisę patvirtinančių dokumentų;
- 7) žemės reformos žemėtvarkos projektuose esančios klaidos, neatitikimai su šiuo metu galiojančiu teisiniu reglamentavimu.

Vyriausybės atstovų įstaiga ir toliau vykdys vietinės reikšmės kelių ir gatvių registracijos proceso savivaldybėse stebėseną. Apie stebėsenos rezultatus bei savivaldybių iškeltas problemas bus informuojamos suinteresuotos institucijos, kad registracijos procesas vyktų kaip galima sklandžiau ir sparčiau.

3.5. Dėl savivaldybių aplinkos monitoringo programų

Vyriausybės atstovai Lietuvos Respublikos savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo suteiktos kompetencijos ribose 2022 metais iniciavo patikrinimą, kaip savivaldybėse yra įgyvendinami Lietuvos Respublikos aplinkos monitoringo įstatymo bei Bendrųjų savivaldybių aplinkos monitoringo nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2021-02-26 įsakymu Nr. D1-117 „Dėl Bendrųjų savivaldybių aplinkos monitoringo nuostatų patvirtinimo“ (toliau - Nuostatai), reikalavimai.

Vyriausybės atstovų įstaigoje įvertinus savivaldybių pateiktą informaciją ir atlikus nuoseklią savivaldybėse atliekamų veiksmų dėl Aplinkos monitoringo įstatymo nuostatų įgyvendinimo priežiūrą, nustatyta, kad 2022 m. pabaigoje 19 savivaldybių neturėjo savivaldybių tarybų sprendimais patvirtintų savivaldybių aplinkos monitoringo programų.

Pagal Lietuvos Respublikos savivaldybių administracinės priežiūros įstatymu suteiktus įgaliojimus Vyriausybės atstovai pateikė 5 savivaldybėms (Kelmės, Rietavo, Telšių, Skuodo rajonų savivaldybėms ir Neringos savivaldybei) reikalavimus neatidėliojant imtis aktyvių veiksmų įgyvendinant Aplinkos monitoringo įstatymo 8 straipsnio 3 dalies nuostatas, t.y., Nuostatų nustatyta tvarka (suderinus su Aplinkos ministerija arba jos įgaliota institucija) patvirtinti savivaldybių aplinkos monitoringo programas.

Pagal Vyriausybės atstovų įstaigoje vykdomo patikrinimo nuoseklios stebėsenos duomenis buvo nustatyta, kad kitose 14-oje savivaldybių šiuo metu yra atliekami aktyvūs veiksmai tinkamam Aplinkos monitoringo įstatymo nuostatų įgyvendinimui: sudarytos ir vykdomos viešųjų pirkimų būdu įgytų aplinkos monitoringo programų parengimo paslaugų sutartys bei su įgaliota institucija derinamos savivaldybių aplinkos monitoringo programos. Šiose savivaldybėse aplinkos monitoringo programos savivaldybių tarybų sprendimais planuojamos patvirtinti iki 2023 m. III ketvirčio pradžios.

3.6. Dėl seniūnijos – savivaldybės administracijos filialo – galimybės savivaldybės turtą valdyti, naudoti ir disponuoti juo patikėjimo teise

Vyriausybės atstovų įstaigoje atliekant Lietuvos savivaldybių administracinę priežiūrą buvo nustatyta, kad dalyje Lietuvos savivaldybių seniūnijos – savivaldybių administracijų filialai - savivaldybių turtą valdo, naudoja ir disponuoja juo patikėjimo teise.

Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 12 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad „savivaldybių turtą patikėjimo teise valdo, naudoja ir disponuoja juo savivaldybių institucijos, įstaigos ir organizacijos, savivaldybių įmonės pagal įstatymus savivaldybių tarybų sprendimuose nustatyta tvarka. <...>“

Kilus pagrįstų abejonių, ar tais atvejais, kai seniūnijos forma yra savivaldybės administracijos filialas (struktūrinis teritorinis padalinys), jos gali savivaldybei nuosavybės teise priklausančią turtą valdyti, naudoti ir disponuoti juo patikėjimo teise, buvo kreiptasi tarnybinės pagalbos į Lietuvos Respublikos finansų ministeriją, prašant pateikti kompetentingą nuomonę šiuo klausimu.

Finansų ministerijos pateiktas išaiškinimas patvirtino, jog seniūnija, kaip juridinio asmens savivaldybės administracijos filialas, nėra juridinis asmuo, todėl savivaldybės turtas patikėjimo teise turėtų būti perduodamas savivaldybės administracijai, o ne seniūnijai.

Atsižvelgiant į aktualų teisinį reguliavimą bei į Finansų ministerijos pateiktą nuomonę, Vyriausybės atstovai apskrityse kreipėsi į savivaldybių merus ir savivaldybių administracijos direktorius, taip pat savivaldybių kontrolierius, atkreipdami dėmesį į kai kuriose savivaldybėse susiklosčiusią ydingą praktiką. Savivaldybių, kuriose savivaldybės turto perdavimo seniūnijoms klausimai buvo sprendžiami netinkamai, vadovų taip pat buvo paprašyta užtikrinti, kad savivaldybės institucijų priimami teisės aktai šioje srityje atitiktų aukščiau išdėstytą teisinį reguliavimą.

Įvertinus savivaldybių pateiktą informaciją, taip pat savivaldybių taryboms teikiamus sprendimų projektus savivaldybės turto perdavimo patikėjimo teise klausimais, galima daryti išvadą, kad savivaldybės atsižvelgė į išsakytus pastebėjimus dėl netinkamos praktikos ir šiuo metu savivaldybei nuosavybės teise priklausančias turtas patikėjimo teise perduodamas savivaldybės administracijai, o ne seniūnijai, t. y., perduodamas laikantis įstatymų ir poįstatyminių teisės aktų reikalavimų.

4. MOTYVUOTŲ TEIKIMŲ IR RAŠYTINIŲ REIKALAVIMŲ SAVIVALDYBIŲ ADMINISTRAVIMO SUBJEKTAMS TEIKIMAS

Igyvendinant Vyriausybės kanceliarijos 2022-2024 m. strateginiame veiklos plane numatytą 6 uždavinio priemonę – priemonę „Atlikti išankstinę savivaldybių tarybų parengtų teisės aktų projektų teisėtumo, įstatymų bei Vyriausybės nutarimų įgyvendinimo priežiūrą“, Vyriausybės atstovų įstaigos 2022 metų veiklos plane priemonės įgyvendinimui numatyti šie veiklos vertinimo kriterijai bei jų siekiamos reikšmės:

- teikimų ir reikalavimų, parengtų per 25 d. d. nuo aplinkybių, sąlygojančių teikimo/reikalavimo surašymą, paaiškėjimo, dalis (proc.) – 90 procentai,

- įvykdytų Vyriausybės atstovų teikimų ir reikalavimų savivaldybių administravimo subjektams dalis (be teismų) (proc.) (LRVK 2022-2024 m. SVP R-01-001-11-06-01) – 93 procentai.

Siekiant vykdyti efektyvią savivaldybių institucijų priimtų teisės aktų teisėtumo priežiūrą, didelis dėmesys buvo skiriamas atliekamos savivaldybių administracinės priežiūros kokybei, savivaldybėms teikiamuose reikalavimuose ir teikimuose dėstomų motyvų bei argumentų pagrįstumui.

Atsižvelgiant į tai, kad savivaldybių institucijos įvykdė **94,9 proc.** Vyriausybės atstovų pateiktų teikimų ir reikalavimų, Vyriausybės kanceliarijos 2022-2024 m. strateginiame veiklos plane numatyta **vertinimo kriterijaus reikšmė pasiekta ir viršyta.**

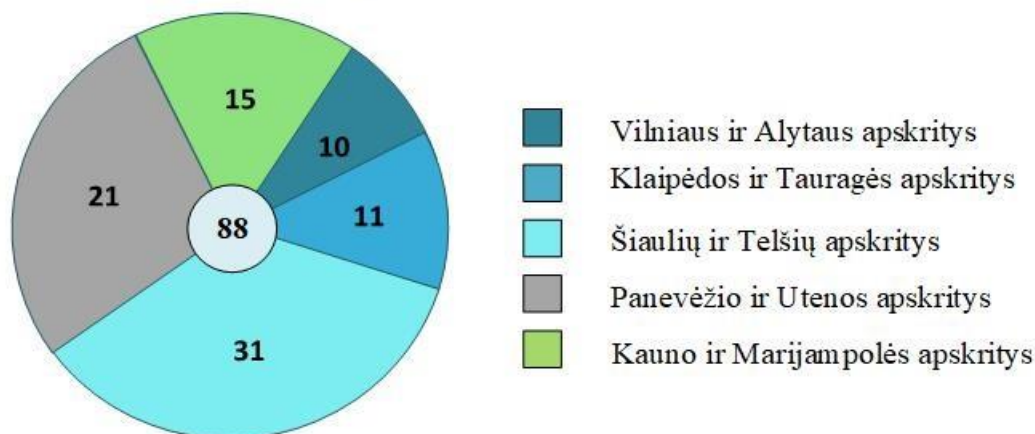
Vyriausybės atstovų įstaigoje **94,3 proc.** teikimų ir reikalavimų parengta per 25 darbo dienas nuo aplinkybių, sąlygojančių teikimo/reikalavimo surašymą, paaiškėjimo. Vyriausybės atstovų įstaigos 2022 metų veiklos plane numatyta **vertinimo kriterijaus reikšmė taip pat buvo pasiekta.**

4.1. Vyriausybės atstovų nustatyti savivaldybių institucijų priimtų teisės aktų prieštaravimai įstatymams ir Vyriausybės nutarimams

Per 2022 metus Vyriausybės atstovai nustatė, kad savivaldybių administravimo subjektai priėmė 88 teisės aktus, kurie prieštaravo įstatymams ir/ar Vyriausybės nutarimams. Tokiu būdu,

savivaldybėms buvo pateikti **88 Vyriausybės atstovų motyvuoti teikimai** dėl savivaldybių institucijų priimtų teisės aktų pakeitimo (papildymo) ar panaikinimo.

• **Vyriausybės atstovų teikimai**

Savivaldybių institucijų priimti teisės aktai prieštaravo šiems aukštesnės galios teisės aktams:

1. Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymui - šis teisės aktas buvo pažeistas **20 kartų**:

- savivaldybių administracijų direktorių patvirtinti seniūnijų nuostatai neatitiko įstatyme nustatytų seniūnijų bei seniūnų funkcijų;
 - savivaldybių tarybų patvirtinti savivaldybės kontrolės ir audito tarnybų nuostatai neatitiko įstatymo reikalavimų, nustatančių savivaldybių kontrolierių funkcijas;
 - savivaldybių tarybų patvirtinti veiklos reglamentai neatitiko įstatymo nuostatų, reglamentuojančių savivaldybės mero pavaduotojo atleidimo prieš terminą procedūras, taip pat reglamente įtvirtintos nuostatos nepagrįstai apribojo savivaldybės tarybos diskrecijos teisę apsispręsti dėl savivaldybės tarybos posėdyje svarstytinų klausimų;
 - savivaldybių tarybų patvirtinti savivaldybių administracijų nuostatai neatitiko įstatymo nuostatų, reglamentuojančių savivaldybės vykdomosios institucijos įgaliojimus, savivaldybės administracijos direktoriaus paskyrimo, tarnybinės atsakomybės inicijavimo ir kitus, su savivaldybės administracijos direktoriaus funkcijomis susijusius klausimus;
 - savivaldybės tarybai priimant sprendimą nesilaikyta įstatyme nustatytos savivaldybės tarybos sprendimų projektų skelbimo tvarkos ir nepaisyta savivaldybės gyventojų dalyvavimo tvarkant viešuosius savivaldybės reikalus bei reagavimo į savivaldybės gyventojų nuomonę principų, teisėkūros atvirumo ir skaidrumo reikalavimų;
 - savivaldybės tarybos patvirtinta komiteto sudėtis neatitiko įstatyme įtvirtinto komitetų sudarymui taikomo proporcinio daugumos ir mažumos atstovavimo principo reikalavimų;
 - savivaldybės taryba pavedė laikinai eiti savivaldybės administracijos direktoriaus pareigas savivaldybės administracijos valstybės tarnautojai, nesant savivaldybės mero siūlymo;
 - savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymas, kuriuo patvirtintas Savivaldybės biudžeto lėšų, skiriamų neformaliajam vaikų švietimui ir sportiniam rengimui viešosiose įstaigose, planavimo, apskaičiavimo ir naudojimo tvarkos aprašas, priimtas neturint tam įstatymu suteiktų įgaliojimų ir panašiai.
- Dėl visų minėtų ir kitų nustatytų Įstatymo pažeidimų savivaldybėms buvo pateikti Vyriausybės atstovų teikimai.

2. Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymui - šis teisės aktas buvo pažeistas **5 kartus**:

- savivaldybei nuosavybės teise priklausančio turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo patikėjimo teise tvarkos aprašas neatitiko įstatymo nuostatų, kadangi sprendimų dėl savivaldybei nuosavybės teise priklausančio turto perdavimo patikėjimo teise priėmimas priskirtinas savivaldybės tarybos, o ne savivaldybės administracijos direktoriaus kompetencijai;
- savivaldybės tarybos sprendimu savivaldybės nuosavybės teise valdomas turtas (automobiliai) pagal turto patikėjimo sutartį buvo perduotas viešajai įstaigai savivaldybės funkcijoms įgyvendinti, nors įstatymuose nėra numatyta, kad ši įstaiga galėtų atlikti sprendime nurodytas savivaldybės funkcijas;
- savivaldybės administracijos direktoriaus pateiktas pasiūlymas investuoti savivaldybės turtą neatitiko įstatyme nustatytų investavimo kriterijų; nurodyti investavimo kriterijai nebuvo pagrįsti vadovaujantis Sprendimo investuoti valstybės ir savivaldybių turtą priėmimo tvarkos aprašu;
- savivaldybės tarybos sprendimas perduoti dalininko įnašą neatitiko įstatyme nustatytų investavimo kriterijų; nurodyti investavimo kriterijai nebuvo pagrįsti vadovaujantis Sprendimo investuoti valstybės ir savivaldybių turtą priėmimo tvarkos aprašu.

Savivaldybių administravimo subjektams pateikti 5 Vyriausybės atstovų teikimai.

2. Lietuvos Respublikos želdynų įstatymui – šis teisės aktas buvo pažeistas **14 kartų**:

- savivaldybių tarybų patvirtintos Želdynų ir želdinių apsaugos taisyklės neatitiko įstatymo nuostatų, reglamentuojančių želdynų ir želdinių apsaugą, priežiūrą ir tvarkymą, želdynų kūrimą ir veisimą, taip pat saugotinių želdinių kirtimo, kitokio pašalinimo iš augimo vietos ar intensyvaus genėjimo leidimų išdavimo tvarkos reikalavimų. Taisyklėse nebuvo nustatyta saugotinių želdinių kirtimo, kitokio pašalinimo iš augimo vietos ar intensyvaus genėjimo leidimų išdavimo ir prašymų dėl želdinių atkuriamosios vertės kompensacijos dydžio perskaičiavimo nagrinėjimo ir sumokėtos želdinių atkuriamosios vertės kompensacijos grąžinimo tvarka ir panašiai.
 - Želdynų ir želdinių apsaugos ir priežiūros komisijų sudėtis bei jų nuostatus buvo patvirtinę savivaldybių administracijų direktoriai, o ne savivaldybių tarybos, kaip to reikalauja įstatymas.
- Savivaldybėms pateikta 14 Vyriausybės atstovų teikimų.

3. Lietuvos Respublikos paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymui - šis teisės aktas buvo pažeistas **9 kartus**:

- savivaldybių tarybų patvirtintuose Būsto ir socialinio būsto išnuomojimo ir naudojimo tvarkų aprašuose, nesant įstatyminio pagrindo, buvo praplėstos nuostatos, reglamentuojančios socialinio būsto sudarymo ir nuomos klausimus: į socialinio būsto sąrašus buvo įtraukti bendrabučio tipo būstai; nustatytos papildomos išimtys socialinio būsto nuomai; socialinio būsto nuomos klausimai priskirti savivaldybės administracijos direktoriaus, o ne savivaldybės tarybos kompetencijai; kai kuriomis savivaldybės aprašo nuostatomis buvo nepagrįstai apribotos asmenų teisės.
- savivaldybės tarybos nustatytas savivaldybės būsto nuomos rinkos pataisos koeficientas neatitiko Savivaldybės būsto, socialinio būsto nuomos mokesčių ir būsto nuomos ar išperkamosios būsto nuomos mokesčio dalies kompensacijos dydžio apskaičiavimo metodikos reikalavimų.

Savivaldybėms pateikti 9 Vyriausybės atstovų teikimai.

4. Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymui - šis teisės aktas buvo pažeistas **7 kartus**:

- savivaldybių patvirtintuose Asmeninės pagalbos poreikio nustatymo ir asmeninės pagalbos teikimo tvarkų aprašuose buvo numatyta, kad sprendimus dėl asmeninės pagalbos skyrimo, sustabdymo, atnaujinimo, pratęsimo ir nutraukimo priima savivaldybės administracijos atitinkamo skyriaus vedėjas ar kitas įgaliotas asmuo, kas prieštarauja įstatymo nuostatoms, imperatyviai nustatančioms, jog tokio pobūdžio sprendimus gali priimti tik savivaldybės vykdomoji institucija ir šie įgaliojimai negali būti perleisti jokiam kitam subjektui.

Savivaldybėms pateikti 7 Vyriausybės atstovų teikimai.

5. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymui - šis teisės aktas buvo pažeistas **5 kartus**:

- savivaldybių tarybų patvirtintais priėmimo į savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklas tvarkų aprašais buvo nustatytos papildomos, teisės aktuose nenumatytos, priėmimo į ugdymo įstaigas sąlygos;
- savivaldybių tarybų patvirtinti klasių ir mokinių skaičiai klasėse pagal vykdomas ugdymo programas neatitiko aukštesnės galios teisės aktais nustatytą bendrojo ugdymo mokyklų mokinių ir klasių komplektavimo kriterijų;
- savivaldybės tarybos patvirtintas Specialiosios tikslinės dotacijos mokymų lėšų dalies, tenkančios savivaldybei, apskaičiavimo, paskirstymo ir panaudojimo tvarkos aprašas neatitiko Įstatymo ir Vyriausybės nutarimu patvirtinto Mokymo lėšų apskaičiavimo, paskirstymo ir panaudojimo tvarkos aprašo nuostatų, kadangi Savivaldybė apraše nebuvo nustačiusi lėšų paskirstymo švietimo įstaigoms kriterijų, šių lėšų perskirstymo tarp švietimo įstaigų per mokslo metus terminų, kitų nuostatų, kuriomis vadovaujantis skiriamos lėšos mokykloms.

Savivaldybių taryboms pateikti 5 Vyriausybės atstovų teikimai.

6. Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymui - šis teisės aktas buvo pažeistas **3 kartus**:

- savivaldybės tarybos patvirtinti Vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą nuostatai neatitiko aukštesnės galios teisės aktų, reglamentuojančių vietinės rinkliavos subjektų kategorijas;
- savivaldybės tarybos patvirtintų Miesto tvarkymo ir švaros taisyklių nuostatos neatitiko Atliekų tvarkymo įstatyme įtvirtinto "teršėjas moka" principo;
- Vietinės rinkliavos nuostatuose numatyta išimtis tam tikrai subjektų grupei dėl vietinės rinkliavos pastoviosios dalies mokėjimo prieštaravo įstatymo ir Vyriausybės nutarimu patvirtintų Vietinės rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydžio nustatymo taisyklių nuostatoms.

Savivaldybėms pateikti 3 Vyriausybės atstovų teikimai.

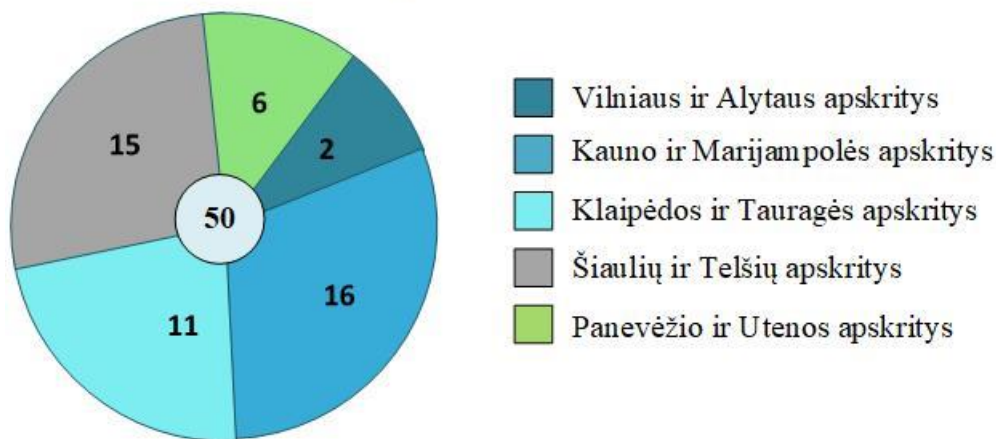
7. Kiti teisės aktai: Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymas, Lietuvos Respublikos žemės įstatymas, Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas, Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymas, Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymas ir kiti.

• **Įstatymai ir kiti teisės aktai, kuriems prieštaravo savivaldybių priimti teisės aktai**

20	<u>Vietos savivaldos įstatymas</u>
14	<u>Želdynų įstatymas</u>
9	<u>Paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymas</u>
7	<u>Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymas</u>
5	<u>Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas</u>
5	<u>Švietimo įstatymas</u>
3	<u>Atliekų tvarkymo įstatymas</u>
25	<u>Kiti teisės aktai</u>

4.2. Vyriausybės atstovų nustatyti savivaldybių neįgyvendintų įstatymų, Vyriausybės nutarimų atvejai

• Vyriausybės atstovų reikalavimai

2022 metais Vyriausybės atstovai nustatė, kad savivaldybių institucijos **50** kartų neįgyvendino įstatymų, neįvykdė Vyriausybės sprendimų. Vyriausybės atstovai savivaldybių institucijoms pateikė **50 rašytinių reikalavimų** neatidėliojant įgyvendinti įstatymą ir/ar vykdyti Vyriausybės nutarimą.

Savivaldybių institucijos neįgyvendino šių įstatymų, neįvykdė šių Vyriausybės nutarimų:

1. Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas – šis teisės aktas neįgyvendintas 10 kartų:

- savivaldybių interneto svetainėse nebuvo skelbiama informacija apie savivaldybių valdomų įmonių, jų dukterinių bendrovių ir paskesnių eilių dukterinių bendrovių veiklą ir rezultatus;
- savivaldybių valdomoms įmonėms nebuvo pateikti lūkesčių raštai;
- nebuvo priimti sprendimai dėl savivaldybių valdomų bendrovių kolegialių valdymo organų sudarymo.

Savivaldybių administracijų direktoriams pateikta 10 Vyriausybės atstovų reikalavimų.

2. Lietuvos Respublikos želdynų įstatymas – šis teisės aktas neįgyvendintas 10 kartų:

- nepatvirtinti Lėšų, reikalingų viešųjų želdynų ir želdinių apsaugai, priežiūrai ir tvarkymui, viešųjų želdynų kūrimui ir želdinių veisimui, želdynų ir želdinių inventorizavimui, viešųjų želdynų ir želdinių būklės ekspertizėms atlikti, skyrimo tvarkų aprašai;
- nenustatytos Saugotinių želdinių kirtimo, kitokio pašalinimo išaugimo vietos ar intensyvaus genėjimo leidimų išdavimo ir prašymų dėl želdinių atkuriamosios vertės kompensacijos dydžio perskaičiavimo nagrinėjimo ir sumokėtos želdinių atkuriamosios vertės kompensacijos grąžinimo tvarkos;
- nepatvirtintos Želdynų ir želdinių apsaugos, priežiūros ir tvarkymo komisijų sudėtys, šių komisijų nuostatai;
- nenustatytos asmenų dalyvavimo želdynų ir želdinių apsaugos, priežiūros ir tvarkymo komisijos posėdžiuose tvarkos.

Dėl nurodytų Įstatymo nuostatų įgyvendinimo savivaldybių institucijoms pateikta 10 Vyriausybės atstovų reikalavimų.

3. Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymas – šio įstatymo nuostatos neįgyvendintos **7 kartus**:

- savivaldybių administracijų direktoriai nebuvo patvirtinę Antikorupcinio elgesio kodekso ar taisyklių;
- nebuvo paskirti už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą savivaldybėje atsakingi asmenys arba paskirtų asmenų pavaldumas buvo nustatytas netinkamai;
- savivaldybėse nebuvo patvirtinti už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą atsakingų asmenų pareigybių aprašymai;
- korupcijos prevencija buvo nustatyta kaip papildoma, o ne kaip pagrindinė atsakingo asmens veiklos sritis ir panašiai.

Savivaldybių administracijų direktoriams pateikti 7 Vyriausybės atstovų reikalavimai.

4. Lietuvos Respublikos paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymas – šis įstatymas neįgyvendintas **7 kartus**:

- nenustatytos tvarkos, kuriomis vadovaujantis savivaldybės administracija turi vykdyti išnuomoto socialinio būsto būklės, duomenų apie mokesčių už komunalines paslaugas mokėjimo, būsto naudojamo bei kitų jo nuomos sutartyje nustatytų sąlygų kontrolę; nenustatyta socialinio būsto nuomos dydžio apskaičiavimo tvarka; nebuvo patikslinta tvarka dėl socialinio būsto nuomos sutarčių nutraukimo;
- nepatvirtinti savivaldybės būsto ir socialinio būsto nuomos mokesčio apskaičiavimui reikalingi pataisos koeficientai ir panašiai.

Savivaldybėms pateikti 7 Vyriausybės atstovų reikalavimai.

5. Lietuvos Respublikos aplinkos monitoringo įstatymas – šis įstatymas neįgyvendintas **5 kartus**.

Savivaldybių tarybos nebuvo patvirtinusios savivaldybės aplinkos monitoringo programos.

Savivaldybėms pateikti 5 Vyriausybės atstovų reikalavimai.

6. Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas – šis įstatymas neįgyvendintas **3 kartus**:

- savivaldybių tarybos nebuvo patvirtinusios Kontrolės komiteto veiklos programos, nebuvo paskirti Kontrolės komiteto pirmininkas ir jo pavaduotojas.

Savivaldybių taryboms pateikti 3 Vyriausybės atstovų reikalavimai.

7. Kiti teisės aktai: Lietuvos Respublikos statybos įstatymas, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymas, Lietuvos Respublikos azartinių lošimų įstatymas, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugšėjo 26 d. nutarimas Nr. 1025 „Dėl Valstybės ir savivaldybių turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo viešosiose įstaigose“ ir kiti.

- **Savivaldybių administravimo subjektai neįgyvendino šių įstatymų, neįvykdė šių Vyriausybės nutarimų:**

10	<u>Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas</u>
10	<u>Želdynų įstatymas</u>
7	<u>Korupcijos prevencijos įstatymas</u>
7	<u>Paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymas</u>
5	<u>Aplinkos monitoringo įstatymas</u>
3	<u>Vietos savivaldos įstatymas</u>
2	<u>Statybos įstatymas</u>
2	<u>LRV 2007-09-26 nutarimas Nr.1025</u>
4	<u>Kiti teisės aktai</u>

4.3. Vyriausybės atstovų kreipimaisi į teismą

Vyriausybės atstovų įstaigos 2022 metų veiklos plane buvo numatyta siekti, kad teismuose laimėtų bylų dalis siektų 70 proc. visų bylų, dėl kurių Vyriausybės atstovai kreipėsi į teismą.

2022 m. išnagrinėtos (užbaigtos) **6 bylos**, kurios buvo pradėtos pagal 2020-2021 metais Vyriausybės atstovų teismui pateiktus prašymus, pareiškimus, ieškinius, iš kurių 5 – laimėtos. Tokiu būdu, veiklos plane nustatyta siektina reikšmė buvo **pasiekta (91 proc.) ir viršyta**.

Pagal Vyriausybės atstovų inicijuotus kreipimusis į teismus 2022 m. buvo išnagrinėtos šios reikšmingos bylos:

➤ **Kauno miesto savivaldybės Atlyginimo už vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas, išlaikymą dydžio nustatymo ir mokėjimo tvarkos aprašas prieštarauja įstatymams.**

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (toliau – LVAT) išnagrinėjo administracinę bylą dėl Regionų apygardos administracinio teismo Kauno rūmų 2021 m. liepos 1 d. sprendimo ir 2023 m. sausio 11 d. priėmė nutartį, kuria nusprendė Regionų apygardos administracinio teismo Kauno rūmų 2021 m. liepos 1 d. sprendimą iš esmės palikti nepakeistą.

LVAT pripažino, kad Kauno miesto savivaldybės tarybos 2019 m. spalio 15 d. sprendimu Nr. T-454 patvirtinto Atlyginimo už vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas, išlaikymą dydžio nustatymo ir mokėjimo tvarkos aprašas ta apimtimi, kuria juose nustatyta, kad atlyginimo už vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas, išlaikymą lengvata (atleidimas nuo viso ar dalies minėto atlyginimo mokėjimo) yra taikoma, kai abiejų vaiko tėvų (įtėvių, globėjų), vieno iš abiejų turimų tėvų (įtėvių, globėjų) ar vienintelio vaiko tėvo (įtėvio, globėjo) deklaruota gyvenamoji vieta yra Kauno mieste, prieštarauja Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 6 punktui (2020 m. gegužės 28 d. įstatymo Nr. XIII-2987 redakcija) bei Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 4 straipsnio 5 punktui (2019 m. balandžio 11 d. įstatymo Nr. XIII-2035 redakcija).

➤ **Savivaldybės tarybos narių pasisakymų tarybos posėdžiuose trukmės apribojimai – neteisėti.**

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2022 m. kovo 2 d. priėmė nutartį administracinėje byloje, kurioje pagal Vyriausybės atstovo Kauno ir Marijampolės apskrityse pareiškimą nagrinėjo Kauno miesto savivaldybės tarybos veiklos reglamento teisėtumo klausimą. Teismas konstatavo, jog Kauno miesto savivaldybės tarybos veiklos reglamento 108 ir 109 punktų nuostatos, kuriose įtvirtintas tarybos nario užduodamų klausimų trukmės apribojimas iki 30 sekundžių ir tarybos nario pasisakymų trukmės ribojimas iki 1 minutės, prieštarauja Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo nuostatomis, reglamentuojančioms savivaldybės tarybos nario teises. Teismas taip pat pabrėžė, kad savivaldybių tarybos, tvirtindamos tarybos veiklos reglamentus, privalo užtikrinti, kad kiekvienas savivaldybės tarybos narys savo teisėmis galėtų naudotis veiksmingai, tai yra, kad jo teisės nebūtų apribotos arba nepagrįstai susiaurintos. Savivaldybės tarybos darbo reglamentuose nepagrįstai apribojus tarybos nario teisę dalyvauti diskusijose svarstomais klausimais, žodžiu pateikti pastabas dėl savivaldybės tarybos sprendimų projektų ar savivaldybės tarybos posėdžio metu klausti pranešėjų, būtų apriboti ir susiaurinti konstituciniai savivaldybės tarybos nario įgaliojimai.

➤ **Marijampolės savivaldybės tarybos neveikimas teismo pripažintas neteisėtu.**

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjų kolegija išnagrinėjo administracinę bylą pagal atsakovo Marijampolės savivaldybės tarybos apeliacinį skundą dėl Regionų apygardos administracinio teismo Kauno rūmų 2021 m. lapkričio 8 d. sprendimo administracinėje byloje pagal pareiškėjo Vyriausybės atstovų įstaigos Vyriausybės atstovo Kauno ir Marijampolės apskrityse pareiškimą atsakovui Marijampolės savivaldybės tarybai .

Vyriausybės atstovas Kauno ir Marijampolės apskrityse su pareiškimu kreipėsi į Regionų apygardos administracinį teismą, prašydamas įpareigoti Marijampolės savivaldybės tarybą priimti sprendimą paskirti viešąją asmens sveikatos priežiūros įstaigą, su kuria Laisvės atėmimo vietos ligoninė sudarytų sutartį dėl pirminio lygio ambulatorinės asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikiančios savivaldybės asmens sveikatos priežiūros įstaigos, kuri užtikrintų asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimą arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmės Marijampolės pataisos namuose bausmę atliekantiems nuteistiesiems.

Regionų apygardos administracinis teismas 2021 m. lapkričio 8 d. sprendimu įpareigojo Marijampolės savivaldybės tarybą artimiausiame savivaldybės tarybos posėdyje priimti sprendimą dėl Bausmių vykdymo kodekso (toliau - BVK) 174 straipsnio 3 dalies nuostatų įgyvendinimo, tačiau Marijampolės savivaldybės taryba su sprendimu nesutiko ir teismo sprendimą apskundė LVAT.

LVAT teisėjų kolegija priėjo išvados, kad Marijampolės savivaldybės tarybai nėra pagrindo nepriimti atitinkamo sprendimo, t. y. taryba neturi diskrecijos teisės spręsti dėl konkrečios sveikatos priežiūros įstaigos paskyrimo ar atsisakymo ją skirti, nes jai tokia pareiga imperatyviai yra nustatyta BVK 174 straipsnio 3 dalyje. Marijampolės savivaldybės taryba privalo ją vykdyti, vadovaudamasi teisėtumo ir įstatymo viršenybės principais, todėl LVAT teisėjų kolegija konstatavo, kad pirmosios instancijos teismas tinkamai taikė teisės normas, reguliuojančias ginčo teisinius santykius, nenukrypo nuo teismų praktikos tokios kategorijos bylose, priėmė teisėtą bei pagrįstą sprendimą. Tokiu būdu, Marijampolės savivaldybės tarybos apeliacinis skundas yra atmestas, paliekant galioti pirmosios instancijos teismo sprendimą.

➤ **Vilkaviškio rajono savivaldybės taryba neįgyvendino įstatymų.**

Vyriausybės atstovas Kauno ir Marijampolės apskrityse kreipėsi į Regionų apygardos administracinį teismą su pareiškimu, kuriuo prašė įpareigoti Vilkaviškio rajono savivaldybės tarybą, vadovaujantis Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso 174 straipsnio 3 dalimi ir Lietuvos Respublikos sveikatos priežiūros įstaigų įstatymo 45 straipsnio nuostatomis, priimti sprendimą paskirti viešąją asmens sveikatos priežiūros įstaigą, su kuria Laisvės atėmimo vietos ligoninė sudarytų sutartį dėl pirminio lygio ambulatorinės asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikiančios savivaldybės asmens sveikatos priežiūros įstaigos, kuri užtikrins asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimą arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmės Marijampolės pataisos namų Kybartų sektoriuje bausmę atliekantiems nuteistiesiems. Regionų apygardos administracinis teismas tenkino Vyriausybės atstovo prašymą.

Vilkaviškio rajono savivaldybė apeliaciniu skundu prašė Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo Regionų apygardos administracinio teismo sprendimą panaikinti, tačiau LVAT Vilkaviškio rajono savivaldybės apeliacinį skundą atmetė ir paliko galioti Regionų apygardos administracinio teismo sprendimą.

➤ **Griežtesni savivaldybės taisyklėse nustatyti reikalavimai teismo pripažinti neteisėtais.**

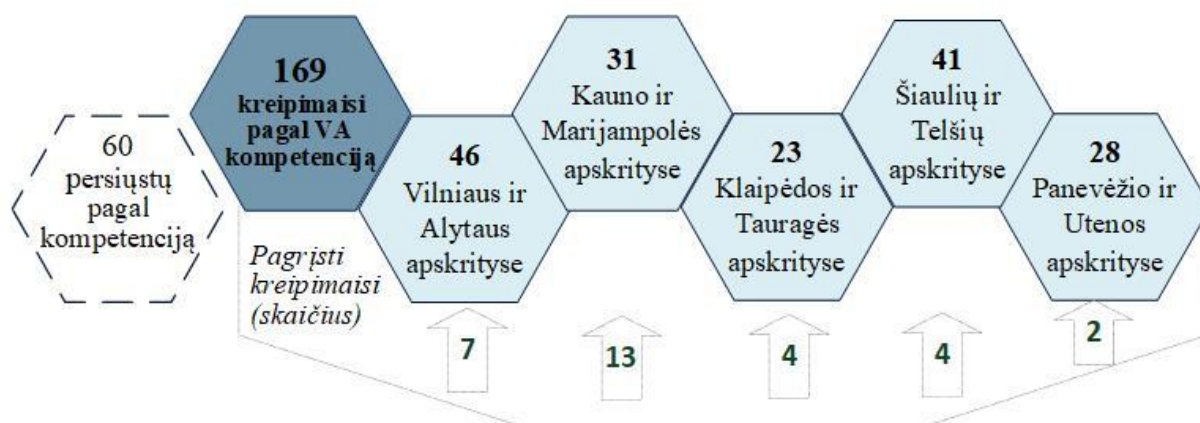
Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2022 m. sausio 19 d. priėmė nutartį administracinėje byloje, kurioje pagal Vyriausybės atstovo Šiaulių ir Telšių apskrityse pareiškimą buvo nagrinėjamas Joniškio rajono savivaldybės Tvarkymo ir švaros taisyklių teisėtumo klausimas.

Teismas, apeliacine tvarka išnagrinėjęs administracinę bylą, konstatavo, kad Joniškio rajono savivaldybės tarybos patvirtintos Tvarkymo ir švaros taisyklės ta apimtimi, kuria nustatyti griežtesni, nei aukštesnės galios teisės aktuose įtvirtinti mėslo ir srutų naudojimo reikalavimai, nesant Aplinkos ir Žemės ūkio ministerijų suderinimo, prieštarauja Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymo bei Aplinkos ministro ir Žemės ūkio ministro įsakymo nuostatomis.

5. ASMENŲ PRAŠYMŲ, SKUNDŲ, KREIPIMŲSI, PRANEŠIMŲ BEI VALSTYBĖS INSTITUCIJŲ IR ĮSTAIGŲ KREIPIMŲSI NAGRINĖJIMAS

Vyriausybės atstovų įstaigoje per 2022 metus išnagrinėti 229 asmenų prašymai, skundai, kreipimaisi, pranešimai bei valstybės institucijų ir įstaigų kreipimaisi (toliau – kreipimaisi). 60 kreipimūsi buvo persiūsta nagrinėti pagal kompetenciją ar palikta nenagrinėtai, o 169 buvo išnagrinėti iš esmės pagal Vyriausybės atstovo kompetenciją. 30 kreipimūsi nurodyta informacija ir aplinkybės pasitvirtino, todėl jų pagrindu Vyriausybės atstovai ėmėsi Lietuvos Respublikos savivaldybių administracinės priežiūros įstatymu suteiktų įgaliojimų įgyvendinimo.

- **Pagal Vyriausybės atstovų kompetenciją išnagrinėti asmenų prašymai, skundai, kreipimaisi, pranešimai, taip pat valstybės institucijų ir įstaigų kreipimaisi dėl savivaldybių veiklos:**

Esminės pagrįstų kreipimūsi aplinkybės:

➤ Pareiškėjas pateikė kreipimąsi, kuriuo prašoma patikrinti, ar Savivaldybės tvarkymo ir švaros taisyklių nuostata, nustatanti asmenų pareigą užtikrinti faktiškai naudojamoje teritorijoje esančios mišrių komunalinių atliekų ir antrinių žaliavų surinkimo kontenerių aikštelės ir kontenerių stovėjimo vietos tvarką ir švarią aplinką, neprieštaruja Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo 32 straipsnyje įtvirtintam principui „teršėjas moka“. Įvertinus minėtų nuostatų teisėtumą ir atsižvelgiant į gautą Aplinkos ministerijos išvadą aktualių klausimų, Savivaldybės tarybai pateiktas Vyriausybės atstovo teikimas, kuriuo pasiūlyta svarstyti Tvarkymo ir švaros taisyklių pakeitimo klausimą.

➤ Į Vyriausybės atstovų kreipėsi Šiaulių miesto savivaldybės gyvenvietės bendruomenės pirmininkė, prašydama atlikti Šiaulių miesto tvarkymo ir švaros taisyklių teisėtumo patikrinimą. Įvertinus taisyklių teisėtumą, nustatyta, kad jos neatitinka Vietos savivaldos įstatymo 4 straipsnio 6 punkte įtvirtinto savivaldybės veiklos ir savivaldybės institucijų priimamų sprendimų teisėtumo principo, Civilinio kodekso 4.83 straipsnio 4 dalies, Daugiabučių gyvenamųjų namų ir kitos paskirties pastatų savininkų bendrijų įstatymo 2 straipsnio 15 dalies 5 punkto, 14 straipsnio 6 dalies 9 punkto, Žemės įstatymo 2 straipsnio 14 dalies, Administravimo nuostatų 4.3 papunkčio, Pavyzdinės jungtinės veiklos sutarties 3.5, 7.2 papunkčių nuostatų. Savivaldybės tarybai buvo pateiktas teikimas, kuriuo pasiūlyta svarstyti Šiaulių miesto tvarkymo ir švaros taisyklių pakeitimo klausimą.

➤ Pareiškėjas pateikė kreipimąsi, kuriuo prašoma pareikšti nuomonę, ar Savivaldybės tarybos sprendimas, nustatantis, kad Savivaldybės tarybos atskiru sprendimu architektūriniai ar projektų konkursai gali būti nerengiami planuojant ar projektuojant miestui ekonominiu, socialiniu ir (ar) kultūriniu aspektu svarbius objektus, atitinka Lietuvos Respublikos architektūros įstatymo 13 straipsnio nuostatas. Įvertinus minėtų nuostatų teisėtumą ir atsižvelgiant į gautą Aplinkos ministerijos išvadą aktualių klausimų, Savivaldybės tarybai pateiktas Vyriausybės atstovo teikimas, kuriuo pasiūlyta

svarstyti Tarybos sprendimo dėl architektūrinių konkursų organizavimo pakeitimo klausimą. Teikimas įvykdytas.

➤ Pareiškėjas pateikė kreipimąsi, kuriuo buvo prašoma įvertinti, ar planuojamas sudaryti Visagino savivaldybės tarybos Ekonomikos ir finansų komitetas atitinka Vietos savivaldos įstatymo 14 straipsnio 2 dalies nuostatą „Sudarant kitus komitetus, laikomasi proporcinio daugumos ir mažumos atstovavimo principo“. Atsižvelgiant į papildomai gautą informaciją ir savivaldybės tarybos priimtą sprendimą, savivaldybės tarybai buvo pateiktas teikimas dėl priimto savivaldybės tarybos sprendimo pakeitimo. Savivaldybės tarybai neįgyvendinus teikimo, Vyriausybės atstovas kreipėsi į Regionų apygardos administracinio teismo Panevėžio rūmus su prašymu įpareigoti Visagino savivaldybės tarybą pašalinti pažeidimą. Šiuo metu byla nagrinėjama teisme.

➤ Pareiškėjas prašė nedelsiant imtis veiksmų, jog būtų ištaisyti Vilniaus miesto savivaldybės mokymo lėšų paskirstymo ir panaudojimo tvarkos aprašo trūkumai, susiję su formalųjį švietimą papildančio ugdymo programų finansavimu. Nagrinėjimo metu nustatyta, kad Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2021-03-10 sprendimu Nr. 1-889 patvirtinto Vilniaus miesto savivaldybės mokymo lėšų paskirstymo ir panaudojimo tvarkos aprašo 8 punkto nuostatos, ta apimtimi, kuria nustato, jog formalųjį švietimą papildančio ugdymo programoms finansuoti mokymo lėšos paskirstomos ir naudojamos tik savivaldybės mokykloms, neatitinka galiojančių teisės aktų nuostatų. Atsižvelgiant į tai Vilniaus miesto savivaldybei buvo pasiūlyta ginčytinas nuostatas suderinti su aktualių teisinių reglamentavimu. Vilniaus miesto savivaldybės taryba, atsižvelgdama į Vyriausybės atstovo raštą, pakeitė ginčytinas tvarkos aprašo nuostatas.

➤ Iš Valstybinės teritorijų planavimo ir statybos inspekcijos prie Aplinkos ministerijos gautas Teritorijų planavimo valstybinės priežiūros departamento antrojo teritorijų planavimo priežiūros skyriaus 2022 m. rugpjūčio 12 d. Administracinio sprendimo atitikties teritorijų planavimą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimams patikrinimo aktas Nr. TPR-15 (toliau – Patikrinimo aktas), dėl Šiaulių miesto savivaldybės tarybos 2022-04-07 sprendimo Nr. T-122 „Dėl Šiaulių miesto savivaldybės tarybos 2015 m. kovo 26 d. sprendimo Nr. T-75 „Dėl Šiaulių miesto išorinės vaizdinės reklamos specialiojo plano patvirtinimo“ pakeitimo“, bei prašoma, kad Vyriausybės atstovas, vadovaudamasis Savivaldybių administracinės priežiūros įstatyme nustatytais įgaliojimais, imtųsi teisės aktuose nurodytų veiksmų dėl Patikrinimo akte nustatytų pažeidimų pašalinimo. Atsižvelgdamas į Patikrinimo akte nurodytą informaciją, Vyriausybės atstovas Šiaulių miesto savivaldybės tarybai pateikė teikimą, kuriuo pasiūlė svarstyti Sprendimo panaikinimo klausimą.

➤ Valstybinė teritorijų planavimo ir statybų inspekcija prie Aplinkos ministerijos kreipėsi į Vyriausybės atstovą, informuodama apie nustatytus procedūrinius pažeidimus priimant Vilniaus r. savivaldybės tarybos 2017-04-27 sprendimą Nr. T3-212 „Dėl Vilniaus rajono savivaldybės teritorijos kraštovaizdžio specialiojo plano brėžinyje techninių klaidų ištaisymo“. Kreipimesi Vyriausybės atstovo prašoma, nustačius, kad minėtas sprendimas galimai pažeidžia viešąjį interesą, kreiptis į administracinį teismą ABTĮ nustatyta tvarka ir (arba) imtis Lietuvos Respublikos savivaldybių administracinės priežiūros įstatyme nurodytų veiksmų. Vilniaus rajono savivaldybės tarybai pateiktas Vyriausybės atstovo teikimas, siūlant panaikinti ginčijamą sprendimą. Savivaldybei atsisakius įvykdyti teikimą, kreiptasi į Vilniaus apygardos administracinį teismą dėl norminio teisės akto ištyrimo.

➤ Į Vyriausybės atstovą kreipėsi asmuo, prašydamas įvertinti Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2020-12-23 sprendimo Nr. 1-816 „Dėl infrastruktūros plėtros įmokos tarifų tvirtinimo“ 7.4 papunkčio, kuriame net 3 kartus didesnė R koeficiento reikšmė nustatyta tik 1 rajonui, teisėtumą. Vyriausybės atstovas, nustatęs, kad savivaldybės pateikti argumentai dėl didesnio R koeficiento nustatymo tik vienam rajonui, nėra pakankami ir savaime neįrodo, kad Šiaurinės rajono R koeficiento padidėjimas yra sąlygotas objektyvių aplinkybių, konstatavo, kad yra pažeisti proporcingumo, objektyvumo bei lygiateisiškumo principai. Vyriausybės atstovas teikimu pasiūlė Vilniaus miesto savivaldybės tarybai svarstyti Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2020-12-23 sprendimo Nr. 1-816 „Dėl infrastruktūros plėtros įmokos tarifų tvirtinimo“ 7.4 papunkčio pakeitimo, suderinant su teisės principais ir aukštesnės galios teisės aktais, klausimą. Savivaldybės tarybai neįvykdžius teikimo, kreiptasi į teismą.

➤ Pareiškėjas Vyriausybės atstovo prašė įvertinti Plungės rajono savivaldybės vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą nuostatų teisėtumą. Patikrinimo metu nustatyta, kad Rinkliavos nuostatų priede įtvirtinta išimtis juridiniams pelno nesiekiantiems asmenims, teikiantiems paslaugas gyventojams (arba vykdančioms veiklą) ne komerciniais tikslais, mokėti vietinės rinkliavos pastoviosios įmokos dydį kaip ir gyvenamosios paskirties individualių namų objektų kategorijai, prieštarauja Vyriausybės patvirtintų Vietinės rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydžio nustatymo taisyklių nuostatoms. Savivaldybės tarybai pateiktas Vyriausybės atstovo teikimas dėl nustatytų neatitikimų pašalinimo.

➤ Pareiškėjas pateikė kreipimąsi, kuriuo buvo prašoma stabdyti konkursą į Rokiškio ligoninės direktoriaus pareigybę ir paskelbti naują su teisės aktus atitinkančiais reikalavimais. Konkurso sąlygose buvo numatyta perteklinė sąlyga – turėti galiojančią gydytojo licenciją. Sveikatos apsaugos ministro patvirtintuose Lietuvos nacionalinės sveikatos sistemos valstybės ir savivaldybių biudžetinių ir viešųjų įstaigų, jų padalinių ir filialų vadovams keliamuose kvalifikaciniuose reikalavimuose nėra numatyta, kad rajono lygmens stacionarinės asmens sveikatos priežiūros vadovas turi turėti galiojančią gydytojo licenciją. Po Vyriausybės atstovo kreipimosi į Rokiškio rajono savivaldybės merą, konkursas buvo atšauktas ir paskelbtas naujas konkursas, atitinkantis minėtas sąlygas.

➤ Pareiškėjas prašė įvertinti, ar savivaldybė tinkamai įgyvendina Lietuvos Respublikos sporto įstatymo nuostatas. Nustatyta, kad savivaldybės interneto svetainėje su sporto projektų finansavimu susijusi skelbiama informacija nėra išsami, t. y., nurodomi ne visi duomenys, kuriuos privaloma skelbti pagal įstatymo nuostatas (pavyzdžiui, nėra skelbiama nustatytus reikalavimus atitinkančių projektų turinio santraukų ir pan.). Savivaldybė raštu paraginta papildyti informaciją trūkstamais duomenimis.

6. BENDRADARBIAVIMAS SU MINISTERIJOMIS IR KITOMIS VALSTYBĖS INSTITUCIJOMIS BEI ĮSTAIGOMIS

Įgyvendinant Vyriausybės kanceliarijos 2022-2024 m. strateginiame veiklos plane numatytą uždavinį „Atlikti išankstinę savivaldybių tarybų parengtų teisės aktų projektų ir savivaldybių institucijų priimtų teisės aktų teisėtumo, įstatymų bei Vyriausybės nutarimų įgyvendinimo priežiūrą“, Vyriausybės atstovų įstaigos 2022 m. veiklos plane numatytas vertinimo kriterijus „Pateiktų siūlymų dėl teisinio reglamentavimo, susijusio su savivaldybių veikla, tobulinimo skaičius (skaičius per metus) (LRVK 2022-2024 m. SVP P-01-001-11-06-01-03).“ Pagal šio kriterijaus vertinimo reikšmę per 2022 metus numatyta pateikti ne mažiau 20 siūlymų dėl teisinio reglamentavimo tobulinimo.

Vyriausybės atstovams prižiūrint, ar savivaldybė tinkamai įgyvendina įstatymus, vykdo Vyriausybės nutarimus, bei vertinant savivaldybių administravimo subjektų priimamų teisės aktų teisėtumą, kai kuriais atvejais iškildavo klausimų (abejonių) ir dėl pačių įstatymų ar Vyriausybės nutarimų atitinkamų nuostatų aiškumo, nuoseklumo ir (ar) sistemiškumo. Atsižvelgiant į tai, Vyriausybei bei atitinkamoms ministerijoms raštu ar pasitarimų (susitikimų) metu buvo teikiami pasiūlymai dėl teisinio reglamentavimo tobulinimo. Vyriausybės atstovai taip pat savo pastabas bei pasiūlymus teikė ir dėl derinti pateiktų teisės aktų projektų.

2022 metais Vyriausybės atstovai pateikė **22 pasiūlymus** dėl teisinio reglamentavimo tobulinimo. Tokiu būdu, Vyriausybės kanceliarijos 2022-2024 m. strateginiame veiklos plane numatyta vertinimo kriterijaus reikšmė **pasiekta ir viršyta**.

Vyriausybės atstovai pateikė pastabas ir pasiūlymus dėl šių teisės aktų projektų: dėl Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo Nr. I-533 pakeitimo įstatymo projekto; Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo Nr. X-764 pakeitimo įstatymo projekto; dėl Lietuvos Respublikos geriamojo vandens įstatymo Nr. IX-433 pakeitimo įstatymo projekto; dėl Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo Nr. VIII-787 pakeitimo įstatymo projekto; dėl Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymo Nr. X-493 pakeitimo įstatymo projekto; dėl Lietuvos

Respublikos Vyriausybės 2001 m. gegužės 21 d. nutarimo Nr. 603 „Dėl Daugiabučio namo bendrojo naudojimo objektų administravimo nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo projekto; Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. rugpjūčio 11 d. nutarimo Nr. 728 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės darbo reglamento patvirtinimo“ pakeitimo projekto; dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. liepos 24 d. nutarimo Nr. 711 „Dėl Vietinės rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydžio nustatymo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo projekto; dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Valstybinio atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021 – 2027 metų plano patvirtinimo“ projekto; dėl Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2017 m. gegužės 23 įsakymo Nr. A1-257 „Dėl Užimtumo didinimo programų rengimo ir jų finansavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ projekto; dėl Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymo „Dėl Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2010 m. birželio 28 d. įsakymo Nr. A1-294 „Dėl šeimynų nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“ projekto; dėl Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos parengto Savivaldybių tarybų antikorupcijos komisijų veiklos standarto projekto.

Vyriausybės atstovai taip pat teikė siūlymus dėl Lietuvos Respublikos želdynų įstatymo ir su juo susijusių poįstatyminių teisės aktų: Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo, Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo, Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo naudojimo ir disponavimo juo įstatymo, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. gruodžio 13 d. nutarimo Nr. 1036 „Dėl Žemės, esamų pastatų ar kitų nekilnojamųjų daiktų įsigijimo arba nuomos ar teisių į šiuos daiktus įsigijimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. liepos 4 d. nutarimo Nr. 758 „Dėl Sprendimo investuoti valstybės ir savivaldybių turtą priėmimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

Į didžiąją dalį siūlymų dėl teisinio reguliavimo tobulinimo ir teisės aktų projektams teiktų pastabų jau yra atsižvelgta (teisės aktai ar jų pakeitimai priimti, įvertinus Vyriausybės atstovų įstaigos teiktus pasiūlymus). Pavyzdžiui, buvo atsižvelgta į teiktus siūlymus dėl Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo, Lietuvos Respublikos geriamojo vandens įstatymo, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo, Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. rugpjūčio 11 d. nutarimo Nr. 728 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės darbo reglamento patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. gegužės 23 d. nutarimo Nr. 603 „Dėl Daugiabučio namo bendrojo naudojimo objektų administravimo nuostatų patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. balandžio 12 d. nutarimo Nr. 519 „Dėl Valstybinio atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021 – 2027 metų plano patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2008 m. sausio 18 d. įsakymo Nr. D1-45 „Dėl Medžių ir krūmų priežiūros, vandens telkinių, esančių želdynuose, apsaugos, vejų ir gėlynų priežiūros taisyklių patvirtinimo“.

Kita dalis Vyriausybės atstovų įstaigos teiktų siūlymų jau yra įtraukti į parengtus teisės aktų pakeitimų projektus arba bus įtraukti į artimiausiu metu planuojamus teisės aktų pakeitimus. Pavyzdžiui, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. liepos 24 d. nutarimo Nr. 711 „Dėl Vietinės rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydžio nustatymo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ projektas, Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2008 m. sausio 8 d. įsakymo Nr. D1-5 „Dėl Želdynų ir želdinių inventorizavimo ir apskaitos taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ projektas, planuojami Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2008 m. sausio 14 d. įsakymo Nr. D1-31 „Dėl Želdynų ir želdinių būklės stebėsenos programos patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. gruodžio 30 d. įsakymo Nr. D1-971 „Dėl Statybos techninio reglamento STR 1.07.03:2017 „Statinių techninės ir naudojimo priežiūros tvarka. Naujų nekilnojamojo turto kadastro objektų formavimo tvarka“ patvirtinimo“ pakeitimai.

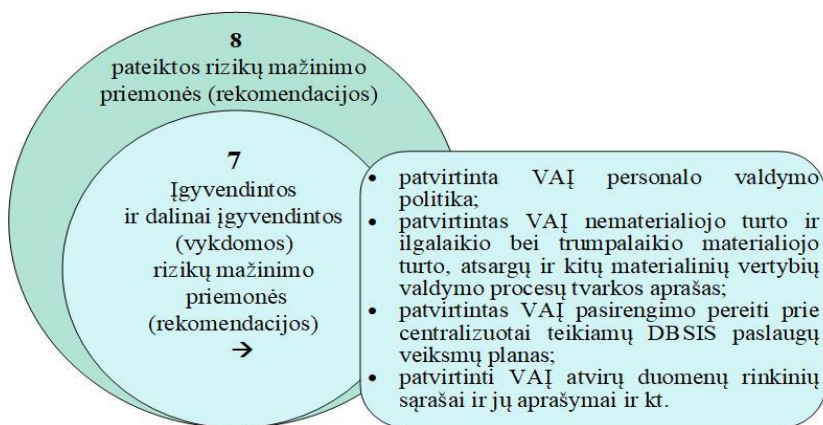
7. VYRIAUSYBĖS ATSTOVŲ ĮSTAIGOS VEIKLOS EFEKTYVUMO DIDINIMAS

Vyriausybės atstovų įstaigos 2022 metų veiklos plane buvo numatyta didinti Vyriausybės atstovų įstaigos veiklos efektyvumą, diegiant procesinį valdymą, užtikrinant duomenų inventorizavimą bei atvėrimą Lietuvos atvirų duomenų portale, užtikrinant vidaus kontrolės efektyvumą, tobulinant žmogiškųjų išteklių kvalifikaciją bei ugdant kompetencijas.

7.1. Vidaus kontrolės sistemos efektyvinimas

Vyriausybės atstovų įstaigos vadovo įsakymu sudaryta Vidaus kontrolės užtikrinimo grupė 2022 m. atliko Įstaigos vidaus kontrolės vertinimą, kurio tikslas buvo įvertinti, ar Įstaigos veiklos ir struktūriniai pokyčiai, Vidaus kontrolės užtikrinimo grupės atsirinkti 8 LEAN veiklos sričių procesai užtikrina visų vidaus kontrolės elementų (kontrolės aplinka, kontrolės veikla, rizikos, informavimas ir komunikavimas, stebėseną) tinkamą ir efektyvų funkcionavimą, o vidaus kontrolė Vyriausybės atstovų įstaigoje įgyvendinama pagal Įstaigos vadovo nustatytą vidaus kontrolės politiką. Taip pat įvertinti, ar Įstaigos vidaus kontrolė atitinka pasikeitusias veiklos sąlygas bei numatyti vidaus kontrolės tobulinimo priemones.

2023 m. vasario 20 d. duomenimis nustatyta, kad iš 8 pateiktų nustatytų rizikų mažinimo priemonių – rekomendacijų, VAI šiuo metu įgyvendintos ir dalinai įgyvendintos (šiuo metu vykdomos) 7 rekomendacijos. Vidaus kontrolės užtikrinimo grupė Įstaigoje ir toliau koordinuos vidaus kontrolės politikos ir jos įgyvendinimo procesą.

7.2. Procesinio valdymo diegimas

Vyriausybės atstovų įstaiga dalyvauja Procesų valdymo, veiklos rodiklių stebėsenos sistemos ir „Lieknos Vyriausybės“ (angl. LEAN Government) metodų įdiegimas valstybės institucijose projekte (toliau - LEAN projektas). Šio projekto tikslas - sukurti veiklos valdymo sistemą, leidžiančią efektyviau organizuoti viešojo sektoriaus institucijų veiklą, nuolat gerinti funkcijų kokybę, tenkinti visuomenės, suinteresuotų šalių poreikius.

2022 metais Vyriausybės atstovų įstaigoje įdiegtas KAIZEN metodas. Tai nuolatinio tobulėjimo sistema, kai nedideliais veiklos patobulinimais siekiama didžiausios vertės, įtraukiant visus organizacijos darbuotojus. Pagrindinis KAIZEN sistemos tikslas – tobulinti procesus, t. y. padaryti juos efektyvesnius, greitesnius ir patogesnius.

Diegiant KAIZEN metodą, Vyriausybės atstovų įstaigoje:

1. Patvirtintas LEAN kokybės vadybos sistemos KAIZEN metodo įgyvendinimo Vyriausybės atstovų įstaigoje tvarkos aprašas, kuriuo numatyti įstaigos darbuotojų procesų tobulinimo bei veiklos kokybės gerinimo pasiūlymų (idėjų) pateikimo, įvertinimo ir įgyvendinimo pagrindiniai aspektai.

2. Sudaryta LEAN darbo grupė, kurios pagrindinė funkcija - koordinuoti KAIZEN teikimo ir įgyvendinimo eigą. 2022 metais įgyvendinta 15 KAIZEN pasiūlymų, turėjusių svarbią įtaką įstaigos veiklos tobulinimui, siekiant vienodos savivaldybių administracinės priežiūros vykdymo praktikos visuose Vyriausybės atstovų biuruose.

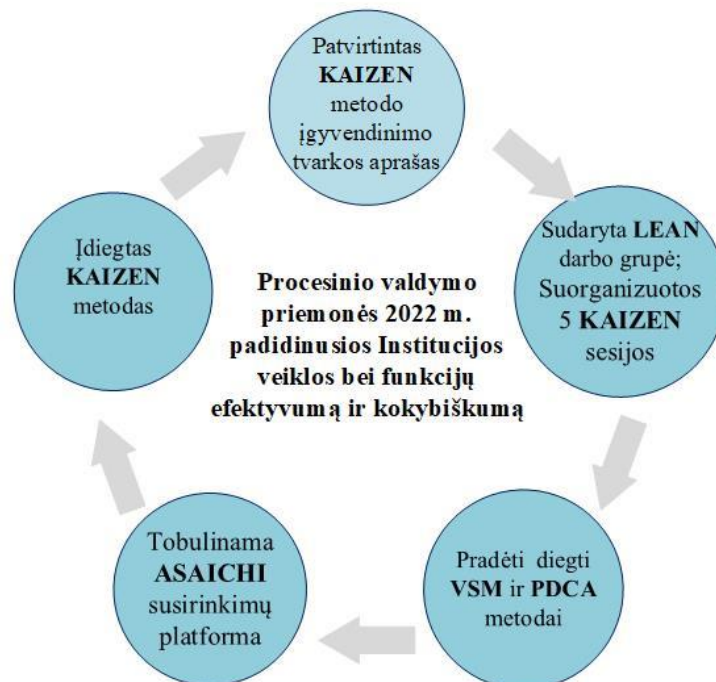
3. Suorganizuotos penkios KAIZEN sesijos. Sesijų metu buvo analizuotos darbuotojų pateiktos problemos, kylančios Įstaigos ar konkrečių biurų veikloje, apsvarstyti ir išgryninti galimi šių problemų sprendimų būdai.

2022 metais Vyriausybės atstovų įstaigoje taip pat pradėti diegti Vertės srauto žemėlapių sudarymo (VSM) ir PDCA metodai:

VSM metodas yra išskirtinis tuo, kad orientuojamasi į vertę kuriančius žingsnius, o žingsniai, kurie nekuria vertės – paprastinami arba eliminuojami. Atsižvelgiant į tai, jog Vyriausybės atstovo veiklos prioritetinėms sritims priskiriamas prevencijos vykdymas, buvo nuspręsta VSM metodą taikyti išankstinės savivaldybių administracinės priežiūros vykdymo procesų tobulinimui. VSM komandoje buvo detalizuoti procesų žingsniai, įvertinta jų kuriama vertė įstaigai ir visuomenės interesui bei suformuluoti pasiūlymai įstaigoje patvirtintų vidaus administravimo dokumentų tobulinimui.

PDCA (angl. Plan Do Check Act, liet. Planuok, Daryk, Tikrink, Veik) - greita ir efektyvi problemų analizė, sprendimas ir geriausio sprendimo standartizavimas. 2022 metų pabaigoje sudaryta PDCA komanda išskyrė pagrindines problemas, kylančias įstaigoje organizuojant mokymų procesą, bei išsikėlė tikslą, taikant PDCA metodologiją, rasti aktualiausius sprendimų būdus, tobulinant mokymų organizavimą Vyriausybės atstovų įstaigoje.

- **2022 m. įstaigoje aktyviai buvo tęsiamas veiklos valdymo sistemos diegimas**

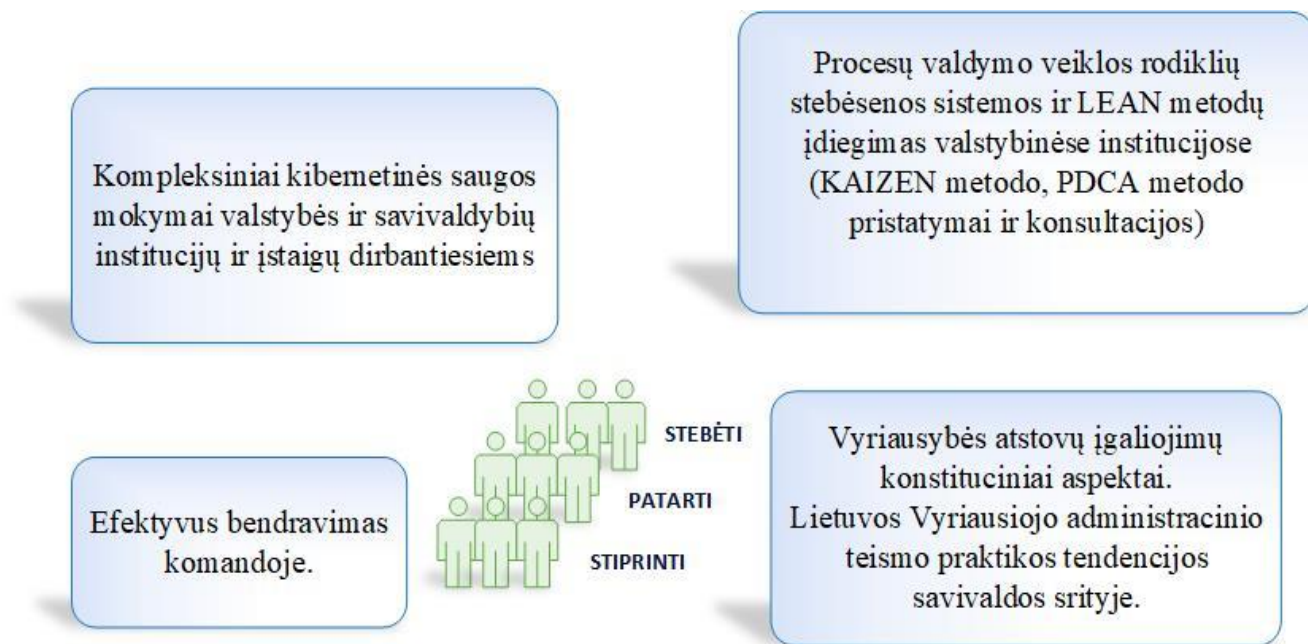

Vyriausybės atstovų įstaigoje taip pat buvo tobulinama ASAICHI susirinkimų lentoje teikiama informacija, papildant ją kiekvieno biuro darbuotojų darbo krūvio apskaitos duomenimis, taip pat asmenų prašymų ir kreipimusių nagrinėjimo rezultatais, savivaldybių administravimo subjektams pateiktų teikimų ir reikalavimų įvykdymo ar jų vykdymo terminų pratęsimo duomenimis.

7.3. Žmogiškųjų išteklių kvalifikacijos tobulinimas ir kompetencijų ugdymas

Vyriausybės atstovų įstaigos valstybės tarnautojai ir darbuotojai per 2022 metus kvalifikaciją tobulino dalyvaudami mokymuose, atitinkančiuose darbuotojų kompetencijų ugdymo poreikius savivaldybių administracinės priežiūros vykdymo bei įstaigos veiklos aktualiais klausimais.

Siekiant įstaigos veiklos efektyvumo didinimo, kibernetinio saugumo Įstaigoje užtikrinimo ir atsižvelgiant į Įstaigoje 2022 m. diegiamą procesinio valdymo sistemą, visiems įstaigos darbuotojams nuosekliai buvo suorganizuoti bendrieji mokymai:

Vyriausybės atstovų įstaigoje dalis darbuotojų kvalifikaciją tobulino ir individualiai. Įstaigos valstybės tarnautojai kvalifikaciją labiausiai tobulino šiose srityse: Viešojo administravimo įstatymo praktinis taikymas, Pranešėjų apsaugos teisinis reglamentavimas ir praktinis taikymas ir tendencijos, Lietuvos ir Europos Sąjungos elektroninių sistemų, ryšių ir kibernetinio saugumo įstatymų bazės, Nacionalinių ir tarptautinių kibernetinės saugos rekomendacijų taikymas ir efektyvus jų vykdymas įstaigos viduje, Rizikų valdymas įstaigos valdomuose elektroniniuose ištekliuose, Dokumentų rengimo reikalavimai, Atvirų duomenų tvarkymas pagal BDAR ir kt.

7.4. Atvirų duomenų inventorizacija

Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją ir pakartotinio duomenų naudojimo įstatymas, kurio nauja redakcija įsigaliojo 2021 m. liepos 17 d., įtvirtina viešojo sektoriaus duomenų atvėrimo modelį, kuriuo institucijos ir valstybės valdomi subjektai įpareigoti inventorizuoti visus valdomus duomenis. Informacija apie inventorizuotus ir atvertinus duomenų rinkinius turi būti skelbiama Lietuvos atvirų duomenų portale, kuris yra ne tik bendras prieigos taškas prie visų Lietuvoje atvertų duomenų, bet ir suteikia metodines priemones institucijoms rengti ir publikuoti atvertus duomenis.

Vyriausybės atstovų įstaigoje įgyvendinant minėtą modelį, Vyriausybės atstovų įstaigos vadovo įsakymu buvo paskirti duomenų atvėrimo koordinatorius ir duomenų rinkinių tvarkytojas, pavirtinti Vyriausybės atstovų įstaigos atvirų duomenų rinkinių sąrašai ir jų aprašymai, kurie įregistruoti Lietuvos atvirų duomenų portale.

7.5. Planuojamas Vyriausybės atstovų įstaigos veiklos tobulinimas

Vyriausybės atstovų įstaiga, tęsdama ankstesniais metais pradėtus darbus, siekia ir 2023 metais stiprinti savivaldybių administracinę priežiūrą bei numato šiuos veiklos prioritetus:

- Ypatingą dėmesį skirti naujo Vietos savivaldos įstatymo tinkamam įgyvendinimui ir taikymui savivaldybėse.

- Įgyvendinti LRVK 2023-2025 m. strateginiame veiklos plane Vyriausybės atstovų įstaigai nustatytus prioritetinius uždavinius.

- Tęsti bendradarbiavimą su ministerijomis ir kitomis kompetentingomis institucijomis Vyriausybės atstovams priskirtos kompetencijos klausimais, aiškinantis naujo teisinio reglamentavimo taikymo ypatumus, taip pat teikiant Vyriausybės atstovų pasiūlymus dėl teisinio reglamentavimo, susijusio su savivaldybių veikla, tobulinimo.

- Tęsti LEAN projekto įgyvendinimą įstaigoje, užtikrinant LEAN tęstinumą.

- Atlikti rizikų ir vidaus kontrolės vertinimus, atsižvelgiant į įstaigos struktūrinius bei darbo organizavimo pakeitimus.

- Skirti didesnę dėmesį įstaigos valstybės tarnautojų ir darbuotojų kvalifikacijos tobulinimui ir kompetencijų ugdymui.

- Atlikti veiklos tęstinumo testavimą pagal Saugiojo valstybinio duomenų perdavimo tinklo paslaugų galimo gedimo scenarijų, suderintą su Kertiniu valstybės telekomunikacijų centru.

- Parengti ir pristatyti Įstaigos darbuotojams pristatymą apie kibernetinio saugumo aktualijas.

- Įdiegti ir naudoti Dokumentų valdymo bendrąją informacinę sistemą (DBSIS).

- Įdiegti VPN paslaugą Įstaigoje ir parengti bei pristatyti informacinę VPN naudojimo informaciją darbuotojams.

- Organizuoti Įstaigos darbuotojų pasitenkinimo darbo sąlygomis, LEAN metodikos taikymo Įstaigoje, naujų darbo kontrolės priemonių bei įdiegtų skaitmenizavimo sprendimų įvertinimo apklausą ir jos rezultatų įvertinimą bei rekomendacijų pateikimą.

Vyriausybės atstovų apskrityse
2022 m. veiklos ataskaitos
1 priedas

TEISMINIŲ BYLŲ DĖL VYRIAUSYBĖS ATSTOVŲ KREIPIMŲSI Į TEISMĄ SANTRAUKA

Vyriausybės atstovai per 2022 m. į teismą kreipėsi 13 kartų:

1. Savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo 7 straipsnio 5 dalyje nurodytais atvejais (dėl norminio teisės akto teisėtumo ištyrimo) - 7 bylos:

1.1. Prašoma ištirti, ar Kauno miesto savivaldybės tarybos veiklos reglamento, patvirtinto Kauno miesto savivaldybės tarybos 2021 m. vasario 2 d. sprendimu Nr. T-2 „Dėl Kauno miesto savivaldybės tarybos veiklos reglamento patvirtinimo“ 108 ir 109 punktų nuostatos, numatančios, jog „Klausimams pateikti skiriama ne daugiau kaip 40 sekundžių“ ir „Kalbėti diskusijoje Tarybos nariui skiriama 80 sekundžių“, nepažeidžia Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 24 straipsnio 2 punkto.

Regionų apygardos administracinio teismas 2022 m. rugsėjo 12 d. sprendimu pripažino, kad Kauno miesto savivaldybės tarybos veiklos reglamento, patvirtinto Kauno miesto savivaldybės tarybos 2021 m. vasario 2 d. sprendimu Nr. T-2 (Kauno miesto savivaldybės tarybos 2022 m. kovo 22 d. sprendimo Nr. T-129 redakcija), 108 punkto nuostata „Klausimams pateikti skiriama ne daugiau kaip 40 sekundžių“ ir 109 punkto nuostata „Kalbėti diskusijoje Tarybos nariui skiriama 80 sekundžių“ prieštarauja Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 24 straipsnio 2 punktui.

Teismo sprendimas apskųstas apeliacine tvarka.

1.2. Prašoma ištirti, ar Klaipėdos rajono savivaldybės tarybos 2020-04-30 sprendimu Nr. T11-145 patvirtinto Mokesčio už ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikų išlaikymą ir priežiūrą privačiose švietimo įstaigose, vykdančiose ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas, kompensavimo tvarkos aprašo (toliau – Aprašas) nuostatos ta apimtimi, kuria kompensacijos dydis už mokamą mėnesinį mokestį privačiuose darželiuose diferencijuojamas pagal mokymosi įstaigos buvimo vietą (250 eurų - lankantiems Klaipėdos rajono savivaldybės teritorijoje esančius privačius darželius ir 100 eurų - lankantiems privačius darželius kitose savivaldybėse), neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijoje bei kituose Lietuvos Respublikos teisės aktuose įtvirtintiems asmenų lygybės, žmogaus teisių ir laisvių užtikrinimo ir gerbimo principams bei Vaiko teisių apsaugos pagrindų ir Švietimo įstatymuose nustatytiems geriausių vaiko interesų prioriteto bei lygių galimybių principams.

Teismas 2022 m. gegužės 24 d. sprendimu administracinėje byloje Nr. eI4-3288-583/2022 patenkino pareiškėjo Vyriausybės atstovo Klaipėdos ir Tauragės apskrityse pareiškimą dėl norminio administracinio teisės akto teisėtumo ištyrimo ir pripažino, kad Apraše įtvirtintas nevienodas teisinis reguliavimas tai pačiai socialinei savivaldybės gyventojų grupei, diferencijuojant mokamos kompensacijos dydį dėl jų pasirinktos ugdymo įstaigos veiklos vietos, nėra pagrindžiamas jokiais objektyviomis aplinkybėmis bei konstatavo, kad vaikai, lankantys kitų savivaldybių teritorijose esančias privačias ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigas, yra diskriminuojami ir yra blogesnėje padėtyje nei vaikai, lankantys Klaipėdos rajono savivaldybės teritorijoje veikiančias ugdymo įstaigas.

Klaipėdos rajono savivaldybė Teismo 2022 m. gegužės 24 d. sprendimą apskundė Lietuvos vyriausiam administraciniam teismui. Byla nagrinėjama.

1.3. Prašoma ištirti, ar Ignalinos rajono savivaldybės tarybos 2021 m. lapkričio 25 d. sprendimo Nr. T-188 „Dėl uždarnosios akcinės bendrovės „Didžiasalio komunalinės paslaugos“ perskaičiuotų geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų bazinių kainų nustatymo ir geriamojo vandens

tiekimu ir nuotekų tvarkymo kainos gyventojams kompensavimo“ (galiojanti Ignalinos rajono savivaldybės tarybos 2022 m. vasario 24 d. sprendimo Nr. T-36 redakcija) 3, 4, 5 ir 6 punktai, kuriais nustatoma sumažinta geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kaina vartotojams, skiriant kompensaciją iš Ignalinos rajono savivaldybės biudžeto lėšų, atitinka Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 10 straipsnio 7 punktą, 17 straipsnį (sąnaudų susigražinimo ir „teršėjas moka“ principus), Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 4 straipsnio 6 punktą, 16 straipsnio 2 dalies 38 punktą, Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 4 punktą, Lietuvos Respublikos piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymo 3 straipsnio 1 ir 3 punktus bei 7 straipsnį.

Teismas ginčijamas norminio teisės akto nuostatas pripažino teisėtomis.

Dėl teismo sprendimo pateiktas apeliacinis skundas Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui.

1.4. Prašoma ištirti:

- ar Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2017-02-01 sprendimu Nr. 1-818 patvirtintų Vilniaus miesto savivaldybės vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą nuostatų (toliau - Nuostatai) 52.6 papunktis, o tuo pačiu ir visi Nuostatai, ta apimtimi, kuria nenustato, nei konkretaus rinkliavos dydžio, nei kas jį nustato, nei kaip ir kokia tvarka nustatomas (perskaičiuojamas) rinkliavos dydis, atsižvelgiant į Nuostatų 52.6 papunktyje nurodytas sąlygas, nei kas yra laikytina „prie <...> konteinerio“, atitinka teisėtumo principą, Teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 6 punktą (aiškumo principą), Rinkliavų įstatymo 12 straipsnio 1 bei 2 punktus;

- ar Nuostatų 52.6 papunktis, rinkliavos dydį (jo perskaičiavimą) siejantis su teisės aktu pažeidimo (draudžiamų veiksmų atlikimu) faktu, atitinka įstatymo viršenybės principą;

- ar Nuostatų 52.6 papunktis atitinka Atliekų tvarkymo įstatymo 302 straipsnio 1 dalies 2 punkte įtvirtintą proporcingumo principą, Atliekų tvarkymo įstatymo 32 straipsnyje įtvirtintą „teršėjas moka“ principą, Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 8 punkte įtvirtintą nepiktnaudžiavimo valdžia principą;

- ar Nuostatų 52.6 papunktis atitinka Atliekų tvarkymo įstatymo 302 straipsnio 3 dalį bei Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013-07-24 nutarimu Nr. 711 patvirtintų Taisyklių 6, 7, 8 bei 21, 27, 31 bei 33 punktus;

- ar Nuostatų 52.6 papunkčio nuostatos „statybos ir griovimo“ bei „automobilių ardymo atliekos“ atitinka Atliekų tvarkymo įstatymo 2 straipsnio 39 punktą;

- ar Nuostatų 52.6 papunktis, nustatantis rinkliavos dydžio perskaičiavimą, atitinka lex retro non agit principą. Vilniaus apygardos administracinis teismas pareiškimą tenkino ir pripažino, kad Nuostatų 52.6 papunktis prieštarauja konstituciniam teisinės valstybės principui, apimančiam teisinio aiškumo imperatyvą.

Teismo sprendimas apskųstas apeliaciniu skundu. Byla dar neišnagrinėta.

1.5. Prašoma ištirti:

- ar Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2021-06-23 sprendimas Nr. 1-1042 „Dėl nekilnojamojo turto mokesčio tarifų 2022 metams nustatymo“ pagal jo priėmimo tvarką atitinka įstatymo viršenybės principą, Teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 4 punkte įtvirtintą teisėkūros atvirumo ir skaidrumo principą, Vietos savivaldos įstatymo 4 straipsnio 12 dalyje įtvirtintą reagavimo į savivaldybės gyventojų nuomonę principą bei Vietos savivaldos įstatymo 13 straipsnio 5 bei 8 dalis, įpareigojančias viešai skelbti sprendimų projektus;

- ar Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2021-06-23 sprendimo Nr. 1-1042 „Dėl nekilnojamojo turto mokesčio tarifų 2022 metams nustatymo“ 1.5 bei 1.6 papunkčiai atitinka teisėtumo, įstatymo viršenybės principus bei Nekilnojamojo turto mokesčio įstatymo 6 straipsnio 2 dalį;

- ar Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2021-06-23 sprendimo Nr. 1-1042 „Dėl nekilnojamojo turto mokesčio tarifų 2022 metams nustatymo“ 3.1 papunkčio nuostata „kuris buvo pastatytas ir įregistruotas valstybės įmonėje Registrų centre iki 2019 m. birželio 1 d.“ atitinka teisėtumo,

lygiateisiškumo, mokesčių mokėtojų lygybės, objektyvumo bei teisingumo principus.

Vilniaus apygardos administracinis teismas pripažino, kad Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2021 m. birželio 23 d. sprendimo Nr. 1-1042 „Dėl nekilnojamojo turto mokesčio tarifų 2022 metams nustatymo“ 1.5 bei 1.6 papunkčiai prieštarauja teisėtumo, įstatymo viršenybės principus bei Nekilnojamojo turto mokesčio įstatymo 6 straipsnio 2 daliai; kad Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2021 m. birželio 23 d. sprendimo Nr. 1-1042 „Dėl nekilnojamojo turto mokesčio tarifų 2022 metams nustatymo“ 3.1 papunkčio nuostata „kuris buvo pastatytas ir įregistruotas valstybės įmonėje Registrų centre iki 2019 m. birželio 1 d.“ reglamentavimas prieštarauja Konstitucijos 29 straipsnio 1 dalyje ir Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 6 punkte įtvirtintam lygiateisiškumo principui.

Kitoje dalyje pareiškėjo Vyriausybės atstovų įstaigos Vyriausybės atstovo Vilniaus ir Alytaus apskrityje pareiškimą atmetė.

Teismo sprendimas apskūstas apeliaciniais skundais. Byla dar neišnagrinėta.

1.6. Prašoma ištirti:

- ar Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2021-06-02 sprendimo Nr. 1-972 „Dėl Vilniaus miesto savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo ir tvirtinimo“ 1.1.1. papunkčiu patvirtinto Bendrojo plano sprendinių aiškinamojo rašto 21, 37 bei 38 punktai atitinka konstitucinį teisinės valstybės principą, apimančią teisinio aiškumo imperatyvą, Teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 6 punkte įtvirtintą teisėkūros aiškumo principą, Vietos savivaldos įstatymo 4 straipsnio 10 punkte įtvirtintą veiklos skaidrumo principą;

- ar Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2021-06-02 sprendimo Nr. 1-972 „Dėl Vilniaus miesto savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo ir tvirtinimo“ 1.1.1. papunkčiu patvirtinto Bendrojo plano sprendinių aiškinamojo rašto 92.2 papunktis atitinka Lietuvos Respublikos želdynų įstatymo (2021 m. kovo 23 d. įstatymo Nr. XIV-199 redakcija) 8 straipsnio 1, 3 bei 5 dalies nuostatas, Lietuvos Respublikos želdynų įstatymo (2007-06-28 įstatymo Nr. X-1241 redakcija) 8 straipsnio 1 bei 3 dalies nuostatas, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 4 straipsnio 6 punkte įtvirtintą teisėtumo principą, iš konstitucinio teisinės valstybės principo kylantį įstatymų viršenybės principą bei Lietuvos Respublikos Konstitucijos 23 straipsnyje įtvirtintą nuosavybės neliečiamumo principą;

- ar Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2021-06-02 sprendimo Nr. 1-972 „Dėl Vilniaus miesto savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo ir tvirtinimo“ 1.1.2. papunkčiu patvirtinto Bendrojo plano sprendinių aiškinamojo rašto priedo Nr. 1 „Pagrindinio brėžinio reglamentų lentelės“ 7 lentelės 39 eilutės nuostata „tais atvejais, kai atskirųjų želdynų numatyti nėra galimybės, priklausomųjų želdynų norma (plotas) procentais nuo žemės sklypo ploto (Priklausomųjų želdynų normų (plotų) nustatymo tvarkos aprašas, patvirtintas LR Aplinkos ministro 2007-12-31 įsakymu Nr. D1-694) padidinamas ne mažesniu kaip 10 procentinių punktų“, Bendrojo plano sprendinių tekstinio reglamento Nr. 39 schemos sutartinių ženklų nuostata „tais atvejais, kai atskirųjų želdynų numatyti nėra galimybės, priklausomųjų želdynų norma (plotas) procentais nuo žemės sklypo ploto (Priklausomųjų želdynų normų (plotų) nustatymo tvarkos aprašas, patvirtintas LR Aplinkos ministro 2007-12-31 įsakymu Nr. D1-694) padidinamas ne mažesniu kaip 10 procentinių punktų“ atitinka Lietuvos Respublikos želdynų įstatymo (2021 m. kovo 23 d. įstatymo Nr. XIV-199 redakcija) 8 straipsnio 1, 3 bei 5 dalies nuostatas, Lietuvos Respublikos želdynų įstatymo (2007-06-28 įstatymo Nr. X-1241 redakcija) 8 straipsnio 1 bei 3 dalies nuostatas, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 4 straipsnio 6 punkte įtvirtintą teisėtumo principą, iš konstitucinio teisinės valstybės principo kylantį įstatymų viršenybės principą.

Vilniaus apygardos administracinis teismas pareiškimą atmetė. Teismo sprendimas apskūstas apeliaciniu skundu.

1.7. Vyriausybės atstovas kreipėsi į teismą dėl Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2021 m. birželio 23 d. sprendimo Nr. 1-1043 „Dėl žemės mokesčio tarifų 2022 metams nustatymo“ (toliau – Sprendimas) teisėtumo ištyrimo ir prašė ištirti:

- ar Sprendimas pagal priėmimo tvarką atitinka Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 4 straipsnio 9 punktą, nustatantį savivaldybės gyventojų dalyvavimo tvarkant viešuosius savivaldybės

reikalus principą, ir Vietos savivaldos įstatymo 13 straipsnio 5 dalį, nustatančią savivaldybės tarybos sprendimų projektų skelbimo tvarką, taip pat Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 4 punktą, nustatantį teisėkūros atvirumo ir skaidrumo principą, ir Teisėkūros pagrindų įstatymo 5 straipsnio 1 dalį, 2 dalies 2 punktą ir 6 dalį, reglamentuojančius Teisės aktų informacinės sistemos naudojimą teisėkūrai;

- ar Sprendimo 1.2–1.4 papunkčiai, nustatantys žemės mokesčio tarifus žemės sklypams, kuriuose yra 1500 kv. m ir didesnio ploto prekybos paskirties statiniai, taip pat automobilių stovėjimo vietos, kurių skaičius viršija nustatytus automobilių stovėjimo vietų skaičiaus koeficientus ir kurios yra uždaros ar riboto darbo laiko, žemės sklypams, kuriuose neužtikrinamas darnus pėsčiųjų judumas, ir žemės sklypams, kuriuose išorinė reklama įrengiama nesilaikant Reklamos įstatyme nustatytų reikalavimų, kai už šių reikalavimų nesilaikymą per mokestinį laikotarpį taikyta administracinė atsakomybė, atitinka Lietuvos Respublikos žemės mokesčio įstatymo 6 straipsnio 3 dalį, nustatančią žemės mokesčio tarifų diferencijavimo kriterijus.

Pirmosios instancijos teismas Sprendimą pripažino teisėtu pagal priėmimo tvarką, o Sprendimo 1.2–1.4 papunkčius – prieštaraujančiais Žemės mokesčio įstatymo 6 straipsnio 3 daliai. Byla dar nagrinėjama apeliacine tvarka.

2. Savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 2 punkte nurodytais atvejais (savivaldybių administravimo subjektui atsisakius patenkinti Vyriausybės atstovo teikimą) – 6 bylos:

2.1. Prašoma įpareigoti Vilniaus rajono savivaldybės tarybą pakeisti 2022-08-26 sprendimu Nr. T3-236 patvirtintą klasių ir mokinių skaičiaus sąrašą ir klases sukomplektuoti taip, kad mokyklose nebūtų klasių, kuriose mokinių skaičius mažesnis už Mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo kūrimo taisyklių, patvirtintų Vyriausybės 2011 m. birželio 29 d. nutarimu Nr. 768, 1 priede nustatytą mažiausią mokinių skaičių atitinkamas ugdymo programas vykdančiose klasėse, užtikrinant, kad visiems Savivaldybės mokiniams būtų sudarytos vienodos sąlygos mokytis.

Vyksta teisminis bylos nagrinėjimas.

2.2. Prašoma įpareigoti Šalčininkų rajono savivaldybės tarybą pakeisti 2022-08-30 sprendimą Nr. T-949 „Dėl Šalčininkų rajono savivaldybės mokinių skaičiaus kiekvienos klasės sraute ir klasių skaičiaus kiekvienos klasės sraute, mokinių, ugdomų pagal priešmokyklinio ugdymo programą, skaičiaus ir priešmokyklinio ugdymo grupių skaičiaus 2022–2023 mokslo metais patikslinimo“ ir sukomplektuoti klases taip, kad mokyklose nebūtų klasių, kuriose mokinių skaičius mažesnis arba didesnis už Mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo kūrimo taisyklių, patvirtintų Vyriausybės 2011 m. birželio 29 d. nutarimu Nr. 768, 1 priede nustatytą mažiausią ir didžiausią mokinių skaičių atitinkamas ugdymo programas vykdančiose klasėse, užtikrinant, kad visiems Savivaldybės mokiniams būtų sudarytos vienodos sąlygos mokytis.

Byla dar neišnagrinėta.

2.3. Prašoma ištirti, ar Jonavos rajono savivaldybės tarybos 2019 m. lapkričio 21 d. sprendimu Nr. 1TS-240 patvirtinto Jonavos rajono savivaldybės turto perdavimo valdyti, naudoti ir disponuoti juo patikėjimo teise tvarkos aprašo (toliau – Aprašas) nuostatos, įtvirtinančios, jog savivaldybės vykdomoji institucija priima sprendimus (leidžia įsakymus) dėl savivaldybės turto perdavimo patikėjimo teise, jei perduodamo turto vertė mažesnė nei 15 tūkst. eurų, atitinka Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo, Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo nuostatas.

Teismas, išnagrinėjęs pareiškimą, padarė išvadą, kad Aprašo nuostatos, kuriomis savivaldybės taryba suteikia teisę savivaldybės administracijos direktoriui perduoti savivaldybės turtą kitiems asmenims, yra neteisėtos ir nepagrįstos, nes prieštarauja VSTVNDJĮ 12 straipsnio 1 daliai, VSI 4 straipsnio 6 punktui, VSI 16 straipsnio 2 dalies 26 punktui ir 6 daliai, VSI 48 straipsnio 2 daliai, VAĮ 3

straipsnio 8 punktui. Konstatuoja, kad savivaldybės tarybai nėra nustatyta įgaliojimų dispozityviai nustatyti, dėl kokio turto ji išimtinę kompetenciją įgyvendins pati, o dėl kokio gali įgalioti savininko funkcijas vykdyti kitą savivaldybės instituciją, tai reiškia, kad Aprašo nuostata, kuria savivaldybės vykdomajai institucijai suteikta teisė priimti sprendimus (leisti įsakymus) dėl savivaldybės turto perdavimo patikėjimo teise nėra pagrįsta įstatymu. Teisė, įgyvendinant savininko funkcijas, perduoti savivaldybių turtą patikėjimo teise kitiems subjektams, kurie po to savivaldybių tarybų nustatyta tvarka jį valdo, naudojami ir disponuoja juo, priklauso tik savivaldybės tarybai, kaip išimtinė jos kompetencija priimti sprendimus dėl disponavimo savivaldybei nuosavybės teise priklausančiu turto.

Teismo sprendimas apskūstas apeliacine tvarka.

2.4. Prašoma ištirti 2020-04-16 Visagino savivaldybės tarybos sprendimo Nr. TS-59 „Dėl Visagino savivaldybės turto perdavimo valdyti, naudoti ir disponuoti juo patikėjimo teise tvarkos aprašo patvirtinimo“, kurio 1 punktu patvirtintas Visagino savivaldybės turto perdavimo valdyti, naudoti ir disponuoti juo patikėjimo teise tvarkos aprašas, teisėtumą.

Regionų apygardos administracinio teismo Panevėžio rūmai priėmė sprendimą pagal Vyriausybės atstovo Panevėžio ir Utenos apskrityje prašymą ir prašyme išdėstytus reikalavimus patenkino visa apimtimi. Visagino savivaldybė pateikė apeliacinį skundą Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui.

Galutinis sprendimas byloje nėra priimtas.

2.5. Prašoma ištirti, ar Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2020-12-23 sprendimo Nr. 1-816 „Dėl infrastruktūros plėtros įmokos tarifų tvirtinimo“ 7.4 papunkčio nuostata „Šiaurinės Rajono koeficientas yra lygus 3,0 (trejeto) reikšmei“ atitinka iš Konstitucijos kylančius atsakingo valdymo bei asmenų lygybės principus, Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 6, 9, 10 punktuose įtvirtintus lygiateisiškumo, objektyvumo, proporcingumo principus. Byla nagrinėjama.

2.6. Prašoma ištirti, ar Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2022-05-18 sprendimas Nr. 1-1459 „Dėl tarybos 2011-07-13 sprendimo Nr. 1-127 „Dėl vietinės rinkliavos už naudojimąsi tarybos nustatytomis vietomis automobiliams statyti nuostatų tvirtinimo“ pakeitimo“ pagal jo priėmimo tvarką atitinka iš Konstitucijos kylančią atsakingo valdymo principą; Teisėkūros pagrindų įstatymo“ 3 straipsnio 2 dalies 4 punkte įtvirtintą teisėkūros atvirumo ir skaidrumo principą bei 5 punkte įtvirtintą efektyvumo principo nuostatą, numatančią, kad „turi būti skelbiami ir įvertinami dėl teisinio reguliavimo gauti pasiūlymai“, 5 straipsnio 6 dalį, nustatančią, kad TAIS naudojama teisėkūrai aplinkos ministro nustatyta tvarka; Vietos savivaldos įstatymo 4 straipsnio 9 bei 12 punktus, 13 straipsnio 5 bei 8 dalis, įpareigojančias viešai skelbti sprendimų projektus.

Vilniaus apygardos administracinis teismas pareiškimą atmetė. Teismo sprendimas apskūstas apeliaciniu skundu. Byla dar neišnagrinėta.

3. Savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo 8 straipsnio 2 dalies 2 punkte nurodytais atvejais (savivaldybės administravimo subjektui atsisakius patenkinti Vyriausybės atstovo reikalavimą) – 1 byla:

3.1. Prašoma įpareigoti Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktorių įgyvendinti Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 6 straipsnio 2 dalies 16 punktą, 19 straipsnio 1 ir 2 dalis ir paskelbti Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2022 m. gegužės 9 d. įsakymą Nr. 30-1315/22 bei jo priedą - Vilniaus miesto savivaldybės gatvių infrastruktūros standartą, Teisės aktų registre (e-tar.lt).

Byla nagrinėjama pirmos instancijos teisme.

VYRIAUSYBĖS ATSTOVŲ 2022 M. VEIKLOS ATASKAITOS STATISTINIAI DUOMENYS

1 lentelė. Informacija apie Vyriausybės atstovų teikimus

Vyriausybės atstovų informacija	Iš viso	Patenkinta teikimų	Teikimų, kurių įvykdymo terminas atidėtas, skaičius	Nepatenkinta teikimų	
				kreiptasi į teismą	teismo patenkinta prašymų
Vyriausybės atstovo motyvuoti teikimai svarstyti teisės aktų pakeitimo ar panaikinimo klausimus, kai prižiūrimų savivaldybių administravimo subjektų priimti teisės aktai prieštarauja įstatymams, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimams.					
Vyriausybės atstovo Vilniaus ir Alytaus apskrityse	10	5	1 (nesuėjęs įvykdymo terminas)	4	Nagrinėjama
Vyriausybės atstovo Kauno ir Marijampolės apskrityse	15	14	-	1	Nagrinėjama
Vyriausybės atstovo Panevėžio ir Utenos apskrityse	21	20	-	1	Nagrinėjama
Vyriausybės atstovo Klaipėdos ir Tauragės apskrityse	11	9	2	-	-
Vyriausybės atstovo Šiaulių ir Telšių apskrityse	31	28	3	-	-
Iš viso	88	76	5	6	

2 lentelė. Informacija apie Vyriausybės atstovų reikalavimus

Vyriausybės atstovų informacija	Iš viso	Įvykdyta reikalavimų	Reikalavimų, kurių įvykdymo terminas atidėtas, skaičius	Neįvykdyta reikalavimų	
				kreiptasi į teismą	teismo patenkinta prašymų
Prižiūrimų savivaldybių administravimo subjektams pateikti Vyriausybės atstovo reikalavimai neatidėliojant įgyvendinti įstatymą ar įvykdyti Vyriausybės nutarimą					
Vyriausybės atstovo Vilniaus ir Alytaus apskrityse	2	1	-	1	Nagrinėjama
Vyriausybės atstovo Kauno ir Marijampolės apskrityse	16	16	-	-	-
Vyriausybės atstovo Panevėžio ir Utenos apskrityse	6	6	-	-	-
Vyriausybės atstovo Klaipėdos ir Tauragės apskrityse	15	11	4	-	-
Vyriausybės atstovo Šiaulių ir Telšių apskrityse	11	9	2	-	-
Iš viso	50	43	6	1	

3 lentelė. Informacija apie Vyriausybės atstovų kreipimąsi į teismą su abstrakčiu pareiškimu ištirti norminio akto teisėtumą

Vyriausybės atstovų informacija	Iš viso	Teismo patenkinta ieškinių (pareiškimų)
Administraciniais teismams Vyriausybės atstovo pateikti pareiškimai dėl norminio akto teisėtumo ištyrimo	7	Visos bylos nagrinėjamos

4 lentelė. Informacija apie Vyriausybės atstovų patikrintus teisės aktus

Vyriausybės atstovų informacija	Iš viso	Savivaldybės teisės aktų, neatitikusių galiojančių teisės aktų nuostatų, skaičius
Vyriausybės atstovų patikrinti teisės aktai:		
Savivaldybės tarybos sprendimai	18 038	59
Kiti patikrinti teisės aktai (merų potvarkiai, savivaldybių administracijos direktorių įsakymai)	139 495	31
Iš viso	157 533	90

5 lentelė. Informacija apie Vyriausybės atstovų patikrintus savivaldybių tarybų sprendimų projektus

Vyriausybės atstovų informacija	Iš viso patikrinta savivaldybių tarybų sprendimų projektų	Savivaldybių tarybų sprendimų projektų, neatitikusių galiojančių teisės aktų nuostatų, skaičius	Vyriausybės atstovo teiktų pastabų, į kurias savivaldybės atsižvelgė, skaičius
Vyriausybės atstovo Vilniaus ir Alytaus apskrityse	3 991	242	236
Vyriausybės atstovo Kauno ir Marijampolės apskrityse	4 095	93	90
Vyriausybės atstovo Panevėžio ir Utenos apskrityse	3 500	218	203
Vyriausybės atstovo Klaipėdos ir Tauragės apskrityse	4 487	70	67
Vyriausybės atstovo Šiaulių ir Telšių apskrityse	4 057	112	109
Iš viso	20 130	735	705